

Inhoud

Van de voorzitter	166
Het thema voor de foto's op de omslag is "vogeltrek":	166
Vogel van het jaar 2014: gaai	167
Van de redactie	167
Natuur	168
Succesvolle eerste Gooise Landschapsdag	169
Vogelscheurkalender en Vogelkalender	171
Excursie Bargerveen 22 juni	172
Wilgen knotten langs het Eemmeer	172
Vogels en het weer	173
Hoe het de huiszwaluwen verging in 2013	175
Vogeltrek	177
Hans Dorrestijn houdt niet van lolbroeken	178
Kleurringen bij kokmeeuwen aflezen	179
Graseters in de westelijke Eempolders in de periode januari tot en met maart	182
Bertus neemt afscheid als excursieleider	185
Vogelringstation het Gooi 3 ^e periode 2013	185
Het 'Jaar van de Goudvink': de eindsprint!	188
Een vreemde vogel	189
Verslag overleg subgroep Avifauna 25 september	191
Excursie buitenland 2014	191
Draagmoederschap bij vogels	192
Hulp gezocht bij de VWG-promotiekraam	192
Ontvangen literatuur	194
De Vogelwereld in de periode 1970-2011	194
Overzicht ledenmutaties t/m 14-10-2013	196
Agenda Algemene Ledenvergadering VWG 28 november 2013	197
Jaarplan VWG 2014	198
Begroting VWG 2014	202
Projectvoorstellen Dineke Sluijters Vogelfonds	203
Programma	206

Van de voorzitter

De winter is in aantocht. De doortrekkers zijn goeddeels door en de wintergasten zijn er weer. Lange avonden geven ons tijd om na te denken over plannen voor bijvoorbeeld het volgende jaar. Tijdens de Algemene Leden Vergadering op 28 november doen we dit ook kort aan de hand van het elders in De Korhaan beschreven jaarplan en begroting 2014. Dat klinkt niet echt sexy, maar toch kan ik het bezoeken van de ALV van harte aanbevelen. We vergaderen echt kort en nemen de tijd voor gezellig bijpraten en na de pauze hebben we ook nu weer een heel interessante lezing.

Het gebruik van de Infoschuur is nu echt uit de startblokken, maar we zullen komende tijd zeker nog verschillende aanloopprobleempjes gaan ervaren met elkaar. Dit zal af en toe wat flexibiliteit en improvisatie vragen. Toch heb ik er goede hoop op, dat we daarna onze draai wel gevonden zullen hebben in ons nieuwe verblijf. Op 13 oktober hebben de verschillende groene groepen die de Infoschuur 't Gooi gebruiken, op een leuke manier nader met elkaar kennis kunnen maken tijdens de zogenoemde eerste Gooise Landschapsdag. Ik vond het in elk geval wel inspirerend om te vernemen wat deze andere groepen bezig houdt en na te denken over wat we elkaar nog kunnen bieden. Opvallend was dat alle groepen benadrukten, dat de verenigingen draaien op de energie en het enthousiasme van de leden. Het is juist de activiteit van de leden die een vereniging maakt. Naast actieve leden is het ook belangrijk om steeds op zoek te gaan naar nieuwe leden. Dit vraagt, dat we ons ook

naar buiten richten en met het publiek delen wat ons bezig houdt. Op dit punt ligt voor ons als Vogelwerkgroep nog een leuke uitdaging. Zoals in het jaarplan te lezen is, willen we in elk geval de Nationale Vogelweek van 17 t/m 25 mei benutten om ons naar buiten toe te presenteren. Graag wil ik er, wellicht ten overvloede, wijzen op het bestaan van een nieuwsbrief en de website van onze Vogelwerkgroep. Meer en meer worden belangrijke mededelingen over het programma en andere belangwekkende nieuwtjes juist via de nieuwsbrief en de website gecommuniceerd. Groot voordeel hiervan is namelijk de snelheid en hoge mate van actualiteit van deze media. Aanmelden voor de Nieuwsbrief, kan op de startpagina van onze website (helemaal linksonder).

Naast de website en De Korhaan hebben we ook een promotiekraam die ingezet wordt om het publiek te informeren over het bestaan en de activiteiten van onze VWG. Er is echter dringend behoefte aan mensen, die er als team mee op pad willen gaan. Wil je hier een bijdrage aan leveren, neem dan contact op met Hade Rijvers (www.promotie@vwggooi.nl) of een bestuurslid.

Dit zijn zo weer wat oproepen; misschien past dit prima in iedersvoornemen voor het nieuwe jaar om wat leuks te gaan doen binnen de vereniging. Wat het ook is, ik hoop dat we het met plezier samen met anderen kunnen doen.

Piet Spoorenberg

Het thema voor de foto's op de omslag is "vogeltrek":

De foto van de koperwiek en overvliegende spreeuwen is gemaakt op de Tafelbergheide. Op goede trekdagen in oktober vliegen daar grote groepen lijsters, piepers, spreeuwen, vinken etc. over de westelijke en noordelijke bosranden. Ook is dit een goede plek voor roofvogeltrek en beflijsters, die er vaak enige dagen bivakkeren tijdens de trek. (Hugo Weenen)

De foto op het achterblad is genomen op 31 december 2012. Staande op de dijk bij de Arkervaart in de polder van Arkemheen kwam er plotseling uit het niets deze groep wilde zwanen overvliegen. De foto is uit de hand gemaakt met een Nikon D800 met 200-400 mm lens. (Peter van den Bos)

Vogel van het jaar 2014: gaai

De soort die dit jaar in de schijnwerpers komt te staan is de gaai. Hoezo gaai zullen veel lezers denken, het is toch Vlaamse gaai? Zo heette deze soort vroeger inderdaad, tot na 1989 opeens de naam gaai in allerlei publicaties opduikt en sindsdien gangbaar is geworden. Om te voorkomen dat onduidelijkheid omtrent de naamgeving blijft ontstaan wordt de naam 'Gaai' in Nederland nu officieel als soortnaam gehanteerd volgens de standaardlijst van het CBS.

Dick A. Jonkers & Fred van Klaveren

Gaai

Foto: Bertus van den Brink

Het is een eenvoudig te herkennen soort, die niet te verwarren is met andere leden uit de kraaienfamilie. Aan het eind van de jaren zestig van de twintigste eeuw was de gaai een vrij talrijke broedvogel in het gebied tussen de Vecht en de Eem. Er is op basis van de toen beschikbare gegevens aangenomen dat er in het

Gooi ongeveer 400 broedparen voorkwamen, in het Vechtplassengebied enkele tientallen en in westrand van de Eempolders enkele paren. Enkele decennia later zou de stand zijn toegenomen tot ongeveer 500 broedparen. Het zou goed zijn om te weten of er zich nadien nog meer broedparen hebben gevestigd. Ook kan aandacht voor de gaai wellicht opheldering geven over zijn trekgedrag. Is er nog steeds trek van vele honderden exemplaren in het najaar en om welke aantallen gaat het dan?

Met hulp van zoveel mogelijk leden moeten we inzicht kunnen krijgen in de ontwikkelingen die sindsdien hebben plaatsgevonden. Daarom hebben we de gaai tot 'Vogel van het jaar 2014' gekozen. We roepen u op om al uw waarnemingen van gaaien door te geven. Gegevens kunnen vanaf 1 januari 2014 worden ingevoerd via de website www.vwggooi.nl.

Van de redactie

Het laatste nummer van dit jaar ligt voor u. Een groot deel van deze Korhaan wordt in beslag genomen door de stukken voor de ledenvergadering die op 28 november gehouden wordt. U moet ze zeker lezen om op de hoogte te blijven van de reilen en zeilen van de Vogelwerkgroep.

Tot onze spijt moeten we u medelen dat Lenny Langerveld onze redactie heeft verlaten. Zij heeft een drukke baan en op dit moment geen tijd om het redactiewerk erbij te doen. Wij zullen haar aanwezigheid in onze redactie zeer missen, evenals de artikelen die zij schreef. Altijd waren ze boeiend om te lezen en de stukken vormden een mooi tegenwicht tegen andere stukken die in De Korhaan staan. We hebben Lenny in de redactievergadering bedankt voor haar inzet en hopen dat, wanneer haar werk het toelaat, zij te zijner tijd haar plaats in onze redactie weer kan innemen.

Nu de bomen langzamerhand hun blad laten vallen, zie ik de vogels beter. Voor de vogelaars die het evenals ik, meer van het zien dan van het geluid moeten hebben, breekt de goede tijd weer aan.

Hillie Hepp

Natuur

Wat is natuur eigenlijk vroeg ik mij af toen de staatssecretaris van Landbouw in september het Natuurpact presenteerde. Daarin is met het rijk en de provincies overeengekomen om in 2027 minimaal tachtigduizend hectare nieuwe natuur te realiseren. Vijf jaar geleden echter -in 2008- meldde het Natuurplanbureau (NPB) al, dat de oppervlakte van natuurgebieden in Nederland toenam. Echter, de milieukwaliteit en de ruimtelijke omstandigheden waren nog niet voldoende om de gestelde doelen te halen. Ook werd toen al gemeld dat de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) niet tijdig gerealiseerd kon worden als die werd voorgezet in het tempo waarin dat toen gebeurde.

Met het streefjaar 2027 voor het pact zal de staatssecretaris bedoelen, dat met het ingaan van het genoemde jaar dit areaal aan 'nieuwe' natuurgebieden verwezenlijkt zal zijn. Het komt over Nederland verspreid ongeveer overeen met een oppervlakte van nog geen twee keer de provincie Flevoland. Er wordt in het Natuurpact ook gesproken over het hand in hand gaan van economie en natuur. De economische bedrijvigheid die ontstaat door dit handelen zou jaarlijks 1000-1500 banen opleveren. Wanneer dan wordt aangegeven dat door nieuwe afspraken over de stikstofuitstoot rond natuurgebieden ruimte ontstaat voor bedrijven om uit te breiden en te investeren, slaat bij mij de twijfel toe.

Mooie woorden, prachtige plannen, al helemaal in een periode met economische recessie. Natuur is toch alles wat zichzelf ordent en handhaaft, al of niet beïnvloed door menselijk handelen, maar niet volgens menselijke doelstellingen.

Hoe we het ook wenden of keren, er zal beheerd moeten worden. Daar is bij de hiermee belaste organisaties geen of te weinig geld meer voor beschikbaar. Het uitblijven van beheer draagt bij aan ruige natuur waarin natuurlijke processen hun gang kunnen gaan. Voorbeelden van het oprukken hiervan zijn in onze omgeving te vinden. Daar is niets mis mee, mits de doelstellingen voor de leefgebieden van soorten maar worden gehaald.

Neem de gang van zaken bij de vogeleilandjes van de westelijke pier in Huizen. Deze zijn aangelegd als compensatie voor natuurgebied dat

verloren ging met de komst van deze nieuwe pier. De eilandjes zouden dienen als broedplaats voor kolonievogels, zoals meeuwen en sterns.

Vastgelegd was dat de gemeente Huizen dit nieuwe natuurgebied op de voorgeschreven wijze zou laten aanleggen; het beheer zou worden overgedragen aan Staatsbosbeheer (SBB). Het eerste is nagelaten waardoor dit nog steeds niet heeft plaatsgevonden en alle eilandjes met struiken en bomen begroeid zijn geraakt. Resultaat: wel nieuwe natuur, maar niet met de beoogde vogelsoorten.

Een tweede case is het opspuiten van vogeleilandjes in het Eemmeer. Dit gebied wordt de Natte Hond genoemd. Hiervoor is bagger uit de vaargeul van de randmeren gebruikt. Dit materiaal is een prima voedingsbodem waarop broekbos zich kan ontwikkelen. Er is dan ook een onstuimige wilgengroei. Van de meeuwen en sterns is er al een soort verdwenen, andere nemen af. Rijkswaterstaat heeft zich niet gehouden aan de voorwaarden, waarin was vastgelegd dat er een inrichting zou komen voor kolonievogels. Onderhandelingen hierover zitten in het slop. SBB is door het ontbreken van financiële middelen niet in staat de oprukkende begroeiing in toom te houden. Hiermee wordt de doelstelling niet gehaald van natuur voor kolonievogels die kenmerkend zijn voor vogeleilandjes. Inmiddels is er een uitstekend broedgebied voor ganzen ontstaan, die overlast geven en schade berokkenen bij agrariërs in aangrenzende landbouwgebieden.

Er zal nog heel wat water door de Rijn moeten stromen voor de ambitieuze plannen van het kabinet bewaarheid zullen worden. Laten we maar lekker verder dromen!

Penlijster

Succesvolle eerste Gooise Landschapsdag

Op zondag 13 oktober 2013 is de Gooise Landschapsdag gehouden. Deze landschapsdag werd -buiten- door de natuur gekenmerkt als een dag waarop het voortdurend hard regende en koud was. Binnen, in de Infoschuur 't Gooi, was het tegenovergestelde het geval. Niet alleen de temperatuur was aangenaam, de gezellige en enthousiaste sfeer was dat zeker ook.

Jelle Harder

Voor deze eerste dag hadden zich ruim 60 deelnemers aangemeld. Door het zeer slechte weer kwamen er tien personen minder. De zaal was desondanks goed gevuld. De aanwezigen waren leden en vrijwilligers van de zeven 'vaste gebruikers' van de Infoschuur. De samenwerking is begin 2013 tot stand is gekomen. Het gaat om de volgende organisaties: Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken (VWG), Instituut voor natuureducatie en duurzaamheid (IVN), Archeologische Werkgemeenschap Naerdincklant (AWN), Stichting Omgevingseducatie Gooi, Vecht- en Eemstreek (OGVE), Vereniging voor Veldbiologie (KNNV), Goois Natuurreservaat (GNR) en Vereniging van Vrienden van het Gooi (VVG).

Een belangrijke doelstelling van het gezamenlijke gebruik van de Infoschuur is om waar mogelijk met elkaar te gaan samenwerken en elkaar op die manier te versterken. De Gooise Landschapsdag was daarom alleen bedoeld voor de leden en vrijwilligers van deze zeven organisaties.

Nieuwe mijlpaal

Met de Gooise Landschapsdag was het de eerste keer in de geschiedenis dat de zeven organisaties op die manier onder één dak bijeen kwamen. Dat mag best als een mijlpaal gezien worden.

Velen zullen weten dat er in het verleden diverse pogingen zijn gedaan om voor de Vogelwerkgroep een eigen permanent onderkomen te krijgen. Soms lukte dat voor korte of langere tijd. Voor de zeven organisaties was dat nog niet eerder gelukt met als laatste poging het voormalige pompgebouw bij de watertoren van Bussum.

(Noot: Zelf was ik altijd weer verbaasd dat iedere lokale voetbalclub met een paar honderd leden, het bij de politiek voor elkaar kreeg dat er

een mooi clubgebouw met kleedkamers kon worden gebouwd, waarvan een groot deel van de kosten door de lokale overheid betaald werd.) Wat hebben wij als regionale organisaties dan al die tijd niet goed gedaan, kun zouden we ons afvragen. Ik weet het niet, misschien zijn wij als natuurliefhebbers wel te zachtvaardig, te lief?

Kennismaken met nieuwe mensen

Foto: Hugo Weenen

Moeten we meer van ons laten horen, meer gezamenlijk optreden? In ieder geval kan het niet liggen aan het aantal leden en vrijwilligers dat de zeven organisaties, hier vertegenwoordigd, hebben. Dat zijn er circa 3000! Dat is dan wel inclusief dubbele lidmaatschappen, maar toch... Gelukkig is begin 2013 een einde gekomen aan dat thuisloze, zwervende bestaan. We zijn, samen met de andere organisaties, de trotse vaste gebruikers geworden van de Infoschuur 't Gooi! (waarvoor misschien op korte termijn maar eens een betere naam bedacht moet worden.)

Verloop van het programma

De aanwezigen kregen in sneltreinvaart en in een notendop informatie voorgeschoteld van de zeven vaste gebruikers van de Infoschuur 't Gooi. Leidend daarbij was het thema: Kennisoverdracht en samenwerking op het

gebied van natuur, cultuur, landschap en erfgoed. Dat is een breed spectrum wat natuurlijk samenhangt met de diversiteit aan kennis en activiteiten binnen de organisaties.

Alle sprekers op een rij, v.l.n.r.: Jaap Vlaanderen (GNR), Piet Spoorenberg (VWG), Sander Koopman (AWN), Ben van den Berg (IVN), Maya Heinsbroek (OGVE), Hetty Laverman (VVG) en Jetse Jaarsma (KNNV). Marjolein Trouw (OGVE) ontbreekt. Geheel rechts Jelle Harder

Foto: Hugo Weenen

De sprekers hielden allen boeiende en gepassioneerde betogen. Dat moest ook wel want iedere presentatie moest binnen zeven minuten klaar zijn. De dagvoorzitter maakte daarbij handig gebruik van een kookwekker, die onverbiddelijk het einde aankondigde. Het was duidelijk dat de zaal intensief luisterde, wat steeds veel interessante vragen opleverde. Wie niet aan bod kwam of later een vraag bedacht kon die op een plakbriefje schrijven en op een flap-over plakken. Na afloop stonden daarop nieuwe vragen, opmerkingen en ideeën genoteerd.

Het voert te ver om van alle presentaties verslag te doen; ik volsta met één onderdeel per spreker.

- VWG: Het Dineke Sluijters Vogelfonds staat ook open voor andere organisaties, mits de aanvraag duidelijk te maken heeft met de vogels in het werkgebied van de VWG.
- IVN: Wij zijn erg blij met de Infoschuur, maar onze kosten ervoor zijn nu al hoger dan we aan contributies van de leden ontvangen.
- AWN: Op de opengezaagde en geplagde bospercelen in het Spanderswoud

hebben we Franse kogels gevonden. De naam van de naastgelegen Franse Kampheide klopt dus echt wel.

- OGVE: Zie ons als de spin in het web op gebied van natuur, milieu en erfgoededucatie! Wij willen graag samen met anderen meer voor de jeugd doen.
- KNNV: De aandacht die natuureducatie in Nederland krijgt is om te janken!
- GNR: Behalve de natuurbrug Zanderij Crailo zijn er straks nog vijf andere natuurbruggen in de regio. Reactie uit de zaal: "Je raakt het spoor bijster. Zet op elke natuurbrug de naam ervan, voeg eventueel een paar afbeeldingen toe van dieren die passeren. Dat is ook goede PR voor het GNR".
- VVG: Het Geopark is een initiatief dat, om te kunnen slagen, afhankelijk is van een brede inzet. Hier zijn veel kansen voor vrijwilligers om aan bij te dragen, bijvoorbeeld bij een eerste pilot aan de oude klifkust bij Huizen.

Tussen de lezingen door was er een lunch en een theepauze. Deze momenten werden zeer goed benut om met elkaar in gesprek te komen, kennis te delen of gewoon kennis te maken. Daarbij was de sfeer merkbaar positief. De dag werd besloten met napraten bij een hapje en een drankje.

Resultaten van de dag

De drie organisatoren van de dag, v.l.n.r.: Hetty Laverman, Jelle Harder (initiatiefnemer en dagvoorzitter) en Maya Heinsbroek

Foto: Hugo Weenen

Deze kennismaking met leden van de andere organisaties is bijzonder goed bevallen. De goede sfeer, interessante gesprekken en

uitwisseling van kennis en activiteiten was overal zichtbaar. Ken je elkaar beter dan zal dat gemakkelijker tot meer samenwerking leiden. Het verzamelen van allerlei gegevens, het delen ervan met elkaar, met het publiek en met het onderwijs blijft een belangrijk doel van ons allen. Alleen op die manier kun je de natuur, cultuur, landschap en ons erfgoed beter beschermen.

Iedereen ziet kansen om samen te werken. Dat gebeurt nu al intern met een gezamenlijk gebruik van de Infoschuur 't Gooi. Met de samenwerking van inhoudelijk kennis is vandaag een mooi begin gemaakt.

Naar buiten toe, het publiek benaderen, is een volgende stap. Daarvan is recent een goed voorbeeld te noemen met de start van de leergang Gooi-ologie, waaraan bijna alle

gebruikers van de Infoschuur een bijdrage hebben geleverd.

Veel organisaties hebben gewezen op het belang van de jeugd. Een deel ervan is zelf actief met en voor de jeugd, anderen willen dit graag doen maar het ontbreekt aan vrijwilligers die er mee aan de slag gaan. Het zou goed zijn dit gezamenlijk te gaan bespreken en te zien wat er nodig is en mogelijk is. De Stichting Omgevingseducatie Gooi, Vecht- en Eemstreek kan hiervoor wellicht een eerste aanzet geven. Met deze Gooise Landschapsdag is ook het al bestaande netwerk, weer verder versterkt. Laten we gezamenlijk op de ingeslagen weg verder gaan. De tijd zal leren hoe zich dat ontwikkelt. Iedereen die zelf nog goede ideeën heeft wordt uitgenodigd dit aan het bestuur te melden.

Vogelscheurkalender en Vogelkalender

Het loopt weer tegen het eind van het jaar en het wordt weer tijd om aan een nieuwe kalender te gaan denken voordat 2014 ingaat. Hierbij aandacht voor enkele vogelkalenders.

De eerste is de *Vogelscheurkalender 2014*. Hij is het resultaat van de samenwerking tussen Vogelbescherming Nederland en de bibliotheek van Artis. De omslag wordt gesierd door een mooie kleurenprent van een paartje pimpelmezen met een jong. De overige afbeeldingen zijn zwart-wit afgebeeld en ontleend aan de publicatie *A history of birds*. Elke dag - afscheurbaar - bevat een tekst, die betrekking heeft op vogels. Bij elkaar is het geheel een schat aan anekdotes, feiten uit de mythologie, bijgeloof, geschiedenis, cultuur en citaten uit de wereldliteratuur. Daarnaast is er veel interessante kost over paring, nestelen, foerageren en worden

markante vogeldata vermeld door de seizoenen heen.

Van geheel andere orde is de Vogelkalender 2014 die wordt uitgegeven door de Stichting Het Vogeljaar. Op de schitterende omslag van deze halfmaandelijks kalender, op glanspapier afgedrukt staat een kleurenfoto van lepelaars in een veld met zuring. De kalender is overzichtelijk ingedeeld in periodes van vijftien dagen met op elke bladzijde een in kleur afgebeelde vogelsoort en daaronder een tekst met informatie over die soort. Op de grens daarvan bevindt zich een perforatie met daaronder het calendarium. Door dit te verwijderen ontstaat een vogelboekje. Er zijn vogelliefhebbers die jaargangen verzamelen en ze laten inbinden.

Vogelscheurkalender. Winkelprijs € 14,95. ISBN 978 90 450 2328 1. 365 pag. Verkrijgbaar bij de boekhandel.

Vogelkalender 2014. Prijs €8,95. Niet in de boekhandel verkrijgbaar. Te bestellen door overschrijving van €8,95 (=incl. porto) op ING-bankrekening 4325 t.n.v. Penningmeester Kalenderfonds te Hedel. Vergeet niet naam en adres te vermelden! Ook te koop bij de lezingen van de Vogelwerkgroep!

DAJ

Excursie Bargerveen 22 juni

Martijn van Reijendam

Om 03.30 uur gaat bij mij de wekker in Amsterdam, het is tijd om op te staan en mezelf aan te kleden, om 04.00 uur moet ik op de brommer zitten naar station Bussum Zuid. Gelukkig gaat alles goed en ben ik om 04.00 uur op weg naar station Bussum-Zuid, waar ik ruimschoots op tijd aankom. Ondanks het vroege tijdstip hebben er zich al aardig wat mensen verzameld. Als we zo ongeveer compleet zijn vertelt Dick Jonkers in het kort even wat over het gebied en welke vogels we kunnen verwachten. Om 05.15 uur vertrekken we dan uiteindelijk naar het Bargerveen, waar we tegen een uur of zeven Erik Hans ontmoeten, en nog een drietal andere deelnemers aan de excursie die op eigen gelegenheid naar het Bargerveen zijn gekomen. We hebben geluk dat het weer goed meewerkt: er is voor deze dag behoorlijk veel zon en redelijk hoge temperaturen voorspeld! Dat is ook goed te merken: als we uit de auto's stappen worden we verwelkomd door de vogels die al uitbundig aan het zingen zijn. Het is fijn om eindelijk weer de benen te kunnen strekken na zo'n lange autorit en nadat iedereen zich heeft aangekleed en de spullen uit de auto heeft gepakt gaan we maar meteen op pad. Wat opvalt is dat, naarmate de dag vordert en de temperatuur stijgt, er steeds meer libellen verschijnen: het lijken er wel honderden te zijn! Voor mij is dit de natuur op z'n mooist. Vooraf

heeft Dick ons verteld dat de wandeling ongeveer 10 kilometer lang is, en dat we daar wel ongeveer de hele dag mee zoet zijn, maar met zulk mooi weer en in zo'n mooie omgeving is dat absoluut geen straf! Het mooiste is als we ongeveer halverwege zijn en op een heuveltje neerstrijken waar een mooie picknicktafel staat, uitstekend geschikt voor een lunchpauze. Vanaf die picknicktafel kijken we uit op een klein stukje bos, en nou wil het toeval dat net in een van die bomen een zomertortel neerstrijkt. Hij blijft gelukkig lang genoeg zitten, zodat iedereen hem goed kan bekijken met de telescoop. Voor de verrekijker is het toch net wat te ver om hem echt goed te kunnen bekijken. Voor mij was dat wel het hoogtepunt van de dag en tevens de eerste keer dat ik een zomertortel heb kunnen bewonderen. De volgende vogels kregen we onderweg nog meer voor onze lens: witgat, bosruiter, geoorde fuut, wespindief, koekoek, purperreiger, spotvogel, sprinkhaanzanger, kleine karekiet, bosrietzanger, tafeleend. Uiteindelijk kwamen we tegen een uur of 16.00 uur moe maar voldaan weer aan bij de auto's. Dick stelde voor om ter afsluiting nog wat te drinken bij een kroegje, waar we op weg naar huis langs zouden komen. Na deze stop reden we rechtstreeks naar huis.

Wilgen knotten langs het Eemmeer

Al weer enige jaren geleden hebben vrijwilligers van de Vogelwerkgroep voor Staatsbosbeheer een rij wilgen geknot bij de Stichtse Brug langs de oevers van het Eemmeer. In het najaar van 2014 zou dit weer moeten gebeuren. Hierdoor wordt voorkomen dat zij uitgroeien tot grote bomen, die aantrekkelijk zijn voor kraaiachtigen. Zo'n situatie is ongewenst, omdat deze vogels legsels van weidevogels kunnen gaan prederen. De jonge uitlopers van de geknotte wilgen bieden o.a. foerageermogelijkheden voor rietvogels uit de omgeving.

De Vogelwerkgroep wil proberen een vrijwilligersgroep te formeren, die enkele ochtenden per jaar beheerswerkzaamheden wil gaan uitvoeren.

Er zal worden samengewerkt met werkgroep Landschapsbeheer Naerdincklant, die de werkzaamheden van beide groepen zal coördineren en voor gereedschap zal zorgen.

Belangstellenden voor de op te richten vrijwilligersgroep en iemand die de functie van coördinator voor de Vogelwerkgroep, kunnen zich opgeven bij pw.keuning@ziggo.nl

Vogels en het weer

Bestaat er een verband tussen vogelgedrag en weersontwikkelingen? Bij ons thuis heerste de opvatting dat laag vliegende gierzwaluwen regen aankondigden. Op warme zomeravonden echter flitsten deze donkere sikkeltjes in luidruchtige zwermen langs de ramen, zonder dat er een druppel viel in de dagen erna. Vooruit zwierend voor onweersbuien vliegen deze luchtacrobaatjes vaak op grote hoogte door het firmament. Niet zelden gevolgd door een complete wolkbreuk. Is de juiste conclusie dat het dus precies andersom moet worden uitgelegd? Nee, dat beslist ook weer niet.

Zo blijft het een open vraag of MeteoConsult en KNMI- concurrentie van ons, oplettend volkje vogelgenieters, heeft te duchten. Valt er dan nog wel iets meer te zeggen over vogels en meteorologische verschijnselen?

Carel de Vink

Laten we eerst nog eens kijken naar volkswijs-heden. Uit de categorie laag vliegende zwaluwen komt ook het verhaal dat ganzen in V-formatie vrieskou aankondigen. Nu we in de zomermaanden steeds meer ganzen in ons land zien, veelal in een V-vorm vliegend, is dat sprookje snel ontzenuwd. Dit soort opvattingen zijn hardnekkig en wijdverbreid. Opvallend is dat vogelnamen regelmatig verwijzen naar het weer: regenwulp, stormmeeuw, (pijl)stormvogel: ze verwijzen naar de gedachte dat vogels en het weer nauw verbonden zijn.

Een paar voorbeelden lees ik uit het gedateerde, maar nog altijd zeer fraaie en informatieve 'Beste Vogelboek' (1). Opvallend is, dat in deze uitgave - die stamt uit tien jaar voor de eerste alarmerende rapporten van de Club van Rome - al verband gelegd wordt tussen veranderingen in de vogelbevolking en het warmer wordende klimaat. Klimaat is niet hetzelfde als het weer van vandaag en morgen. Het boek meldt als een van de voorbeelden van weersvoorspellend gedrag het volksgeloof dat een roepende koekoek in de ochtend regen belooft.

Een artikel in Landleven (2) beweert het tegenovergestelde: 'Een roepende koekoek belooft mooi weer.

Waarom wordt de schorre variant van de contactroep van de vink 'regenroep' genoemd? Een dergelijke benaming, die ik o.a. bij Sluifers (3) tegenkom, suggereert dat vogels tevoren aanvoelen wanneer het weer gaat veranderen. Als dat zo zou zijn, zouden we dat aan meer vormen van vogelgedrag kunnen zien. Trekverplaatsingen echter zijn vaak eerder een

reactie op een weersomslag dan dat ze optreden voordat het weer verandert.

Duidelijk is wel dat het weer gevolgen heeft voor het gedrag en welzijn van vogels. Het lijkt erop dat merels uitbundiger zingen na een regenbui. Groenlingen zingen graag wanneer de zon schijnt, zelfs ondanks vrieskou! Weersomstandigheden beïnvloeden het voedselaanbod. Een langdurige vorstperiode kan de stand van ijsvogel en andere viseters een flinke klap toebrengen. Komt daar nog een periode met veel ijzel bij, dan leggen soorten die afhankelijk zijn van verborgen insectenleven in schorsspleten het loodje. Na zo'n winter missen we opeens soorten op logische plekjes, zoals staartmees, boomkruiper en goudhaan. Storm veroorzaakt het wegspoelen van legsels van sterns, meeuwen en kluten op schorren en zandplaten. Ook kunnen boomnesten van blauwe reiger door een flinke storm uitwaaien. Een 'koudeput' gedurende de broedtijd kan catastrofaal zijn voor jonge vogels. Het voedselaanbod keldert en vooral nestvlinders, die het zonder beschutting moeten zien te redden, kunnen een natte kouperiode slecht aan. Droogte maakt de bodem van akkers en weiden zo hard, dat steltlopers niet bij ondergrondse insectenlarven en wormen kunnen. Ook andere larveneters, zoals spreeuw en roek hebben daar last van. Deze soorten zien vaak kans om over te schakelen op alternatieve voedselbronnen. Desnoods op de vuilnisbelt of mestvaalt. Fout weer in de lente verstoort soms de bouw van de kleinsten van huiszwaluwen: het kan zelfs leiden tot een volledig mislukt broedseizoen.

Tijdens de trek vormen tegenwind of mist soms levensgevaarlijke bedreigingen bij het oversteken van grote watervlaktes. Vanaf de boot naar Terschelling voor een najaarsweekend van de Vogelwerkgroep zagen we hoe vinken, rietgorzen en graspiepers, uitgeput door de straffe zuidenwind, in de golven verdwenen. Waren ze maar op het eiland gebleven! Als ze het al niet konden redden boven de Waddenzee, hoeveel vogels zullen er dan wel niet in de Noordzee zijn verdwenen?

Zonnig weer levert grotere vogelsoorten thermiek. Dat stelt roofvogels, ooievaars en kraanvogels in staat om grote afstanden te overbruggen.

Gunstige rugwind helpt ook kleinere soorten. Op een trektelpost worden dan veel vogels gemist: je hoort huiszwaluwen, maar die zitten zo hoog, dat ze zelfs met een telescoop niet zijn terug te vinden.

Zeetrektellers zijn dol op heftig weer met een krachtige, aanlandige wind. Die brengt grote aantallen echte zeesoorten naar de kust. Bij een stuwende noordwester zijn die zelfs te zien rond Pampus. De vraag is hoe de geplande aanleg van de Marker Wadden dat verschijnsel zal gaan beïnvloeden.

Ferme tegenwind lijkt kiekendieven niet te deren. In gestage roeivlucht volgen ze in strakke lijn hun koers. Wat mij opvalt, is dat ze dan tot boven de bebouwing verschijnen. Onder meer gunstige omstandigheden omzeilen ze deze liever.

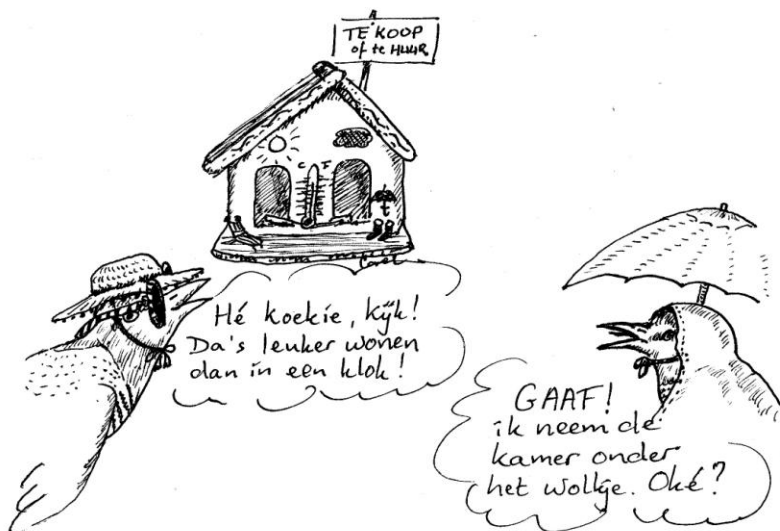
Natuurlijk merken we op de voedertafel het

effect van aanhoudende kou. Gedwongen door de korte duur van de winterdag en de extra behoefte aan voldoende verbranding, verliezen zelfs appel- en goudvinken hun schuwheid. Plotselinge sneeuwval kan, vooral in maart en april, zorgen voor onverwachte soorten over het Gooi. Of zelfs over de woonwijk. Zo zag ik ooit in een sluier van witte vlokken een ijsvogel boven mijn huis. Het meest nabije water ligt een halve kilometer verderop. Ook een kustsoort, zo als een rosse grutto nam ik waar tussen maartse sneeuwbuien door boven Bussum. Invallende warmte geeft in de lente vaak een lawine aan zomersoorten: opeens hoor je overal de fitis zingen. Een soort die volgens kenners de 15 gradengrens in noordwaartse richting volgt.

Er is nog iets wat mij opvalt. Vrijwel iedere morgen is de ekster een van de eerste vogelsoorten die ik zie bij het opentrekken van de gordijnen. Trouw zit hij op het dak aan de overkant. Behalve als de wind vlagerig is. Dan gebeurt het wel, dat ik de hele dag geen ekster te zien krijg. Met zo'n lange staart is een windvlaag al snel hinderlijk! Windhaters zijn het! Zoals er ook zanaanbidders zijn. Tot in de stadsparken kun je blauwe reigers met halfgespreide vleugels tegenkomen. Genietend van de verwarmende stralen van de zon.

Voorspellen vogels het weer? Ik kan het niet beamen, maar ook niet ontkennen.

Eén ding is duidelijk: in hun voorkeur lijken ze best een beetje op ons...

Bronnen

1. Anonymus. 1971. Het Beste Vogelboek. Uitgeversmaatschappij The Readers Digest nv. Amsterdam. blz. 112.
2. Landleven, 13e jrg. nr. 2. blz. 40
3. Sluifers, J.E. 1965. Prisma Vogelboek, 5e druk, Het Spectrum Utrecht/Antwerpen. Blz. 164.

Hoe het de huiszwaluwen verging in 2013

Vele vogelaars en bewoners van de locaties waar genesteld werd, meldden dat de zwaluwen dit jaar laat arriveerden. Ook bestond de indruk dat er minder waren dan vorig jaar. Niets is wat het lijkt. Dit jaar waren er waarschijnlijk minstens zoveel broedparen al in 2012. De onzekerheid wordt veroorzaakt doordat in één gemeente niet is geteld.

Dick Jonkers

Algemeen

Nadat het in mei en juni vrij koel en droog was geweest, was het in juli zeer warm, zonnig en droog. In augustus bleef het vrij warm en zonnig (KNMI 2013). Al met al was het geen slechte zomer voor de paren die zich hadden gevestigd. Er waren op enkele paren na 200 vestigingen in het gebied tussen Vecht en Eem. Zelfs al zou in de niet onderzochte gemeente Loosdrecht wel zijn geteld, dan nog was het aantal weer minder dan in 2012. Nu waren er 859 paren, die op 197 adressen huisden (figuur 1). De in de aanhef van dit artikel gemelde late aankomst had kennelijk geen effect op de bezetting.

Lokale gegevens hoeven nog geen beeld te geven van de landelijke ontwikkelingen. In de Zaanstreek viel de stand, als die wordt vergeleken met het voorgaande jaar, ook nog wel mee. Er was een kleine afname van het aantal nesten. Er waren 10 nesten minder, wat resulteerde in een afname van 6% (mondelinge mededeling Martien Roos). Van andere delen van het land zijn nog geen gegevens bekend. In Leusden was het aantal broedparen nog nooit zo hoog. Hier leefde de stand op na een dal van 29 paren in 2012 naar 74 paren dit jaar. Het piekjaar was tot nu toe 66 paren in 2011 (schriftelijke mededeling Sjef Staps).

Vechtplassengebied

In de tien getelde gemeenten die zich in het Vechtplassengebied bevinden hebben 516 paren gebroed. Zestig procent van de paren van het totale onderzoeksgebied is dus aanwezig in dit waterrijke areaal. Toch is het nu al het derde jaar op rij dat hun aantal is achteruitgegaan, als was dit veel minder dan in het jaar ervoor. De ontwikkelingen per gemeente waren hier wisselend. In zes ervan nam de huiszwaluw toe en in vijf was er een afname. Die was het grootst in Muiden/Muiderberg, waar de stand

terugliep van 275 paren in 2012 naar 212 paren in 2013. Alleen al in de Noordpolder beoosten Muiden vielen er meer nesten af van een boerderij dan er bij gebouwd werden. Alleen al aan dit pand waren er dertig nesten minder dan vorig jaar. In Loenen a/d Vecht bevonden zich twee nieuwe vestigingen. In Nederhorst den Berg was bijna een derde van het totale aantal nesten aan één huis aanwezig. Tot vrij laat in het jaar waren er nog jongen in de nesten van het dorp Vreeland. Vermoedelijk was dit het gevolg van de zeer matige weersituatie in het voorjaar en de daarop volgende goede zomer.

Het Gooi

Deze regio was goed voor 124 nesten; vorig jaar waren dat er 94. In drie gemeenten ging de populatie er op vooruit en er waren twee gemeenten waar die afnam. Voor het oude dorpsdeel van Blaricum lijkt het of het voor de huiszwaluwen het eind van het verhaal is. Er resteerde nog maar één paar. In de Blaricummeent, waar steeds meer nieuwe huizen worden gebouwd, wordt niet genesteld. Deze nieuwbouwwijk die dicht bij het Gooimeer ligt, biedt door de bouwwijze geen nestelmogelijkheden. Hilversum deed het dit jaar bijzonder goed, maar net als in alle voorgaande jaren geldt dit alleen maar voor het deel waar de uitgestrekte waterrijke Hilversumse Meent zich bevindt. Aan de opstallen van een nog niet zo lang geleden gebouwd agrarisch bedrijf nestelden nu 25 paren.

Eemland

Dit gebied kreeg een grote klap te verduren. Van de 263 paren in 2012 in Eemnes waren er nu in 2013 nog maar 181 over. Aan een schuur in Eembrugge broedden net als vorig jaar weer 31 paren en in Eemdijk liep de stand iets terug. Alleen al 46 nesten verdwenen door het in de

kiem smoren van het nestelen en schilderwerkzaamheden. Bovendien zette het herstel bij een boerderij waar altijd een zeer grote kolonie huisde niet door. Aan de daar in 2012 aangebrachte schuifdeuren van een wagenloods bleven de mogelijkheden voor vestiging klein. Verder waren er nog zeven locaties die dit jaar niet bezet waren.

Kunstnesten en zwaluwtillen

Lange tijd is gedacht dat kunstnesten de oplossing zouden vormen om de achteruitgang tot staan te brengen. De resultaten waren wisselend. Ook dit jaar bleek weer dat in een aantal gevallen kunstnesten wel bezet waren, maar vaak ook niet. Een groot succes is een schuur in Eembrugge, waar nu voor het tweede achtereenvolgende jaar alle 31 nesten bezet waren. Er zijn echter ook nogal wat gevallen bekend van huismussen die als krakers fungeerden en alle kunstnesten gingen bezetten. Op één adres heeft dat geleid tot het verwijderen van alle kunstnesten. Er wordt nu nagedacht of het aanbrengen van een steunrandje wellicht een oplossing kan zijn.

De drie zwaluwtillen zijn nog steeds geen succes. Het aanbrengen van kunstnesten, noch het ruw maken van de aanhechtingsplaatsen hebben tot enig resultaat geleid. Aan de omgeving kan het niet liggen. Er is rond de tillen voldoende mogelijkheid om nestmateriaal te vergaren. Geschikt foerageergebied is volop aanwezig. Er wordt nu overwogen of het afspelen van lokgeluid de huiszwaluwen ertoe kan verleiden om te gaan broeden aan de zwaluwtillen.

Ook elders in Nederland is de bezetting van zwaluwtillen vrijwel zonder succes gebleven (de Jong & van Berkel 2014).

Koloniegrootte

Exacte vergelijkingen maken met de koloniegrootte in dat jaar is door het in de aanhef van deze paragraaf vermelde helaas niet mogelijk. Wel waren wat nieuwe vestigingen, maar die zetten geen zoden aan de dijk. Tegelijkertijd verdwenen er namelijk ook weer. Er waren dit jaar 90 plekken waar huiszwaluwen met een paar broedden. Het aantal kolonies met 2-5 paren daalde fors, terwijl de vestigingen met 6-10 nesten in dezelfde orde van grootte bleven.

Dat geldt op ook voor de categorie met 26-51 nesten. Van deze schaars aanwezige bolwerkjes waren er net als vorig jaar drie aanwezig. Er is nu nog maar één vestiging waar zich meer dan vijftig nesten bevinden. Het is een boerderij aan de Noordpolderweg in Muiden, waaraan 121 paren hun nesten hadden gebouwd.

Gemeente	Aantal nesten	
	2012	2013
Muiden/Muiderberg	275	212
Weesp	74	85
Nigtevecht	36	34
Nederhorst den Berg	48	37
Vreeland	22	29
Loenen a/d Vecht	45	42
Nieuwersluis	4	5
Ankeveen	17	24
's-Graveland	26	34
Kortenhoef	12	14
Loosdrecht	36	?
Hollandsche Rading	36	35
Hilversum	20	59
Naarden	24	29
Blaricum	4	1
Eemnes	163	86
Eembrugge	31	31
Eemdijk	69	64
Totaal	898	859

Nieuwe teller gezocht

Het merendeel van de tellers ziet kans om ieder jaar weer tijd vrij te maken voor het onderzoek. Af en toe dreigt er een gat te vallen en dat is in 2014 het geval. Voor het buitengebied voor Naarden heeft Nico Klippel afgehaakt. Onafgebroken heeft hij vanaf 1984 zijn huiszwaluwellingen uitgevoerd! Wie wil zijn telling overnemen?

Onderzoekmedewerkers

Het samenstellen van dit verslag zou niet mogelijk zijn geweest zonder de trouwe hulp van degenen die naar buiten gingen om te kijken op welke adressen de huiszwaluwen nestelden. In 2013 waren dat de volgende personen: G. Bieshaar, E. de Bruin, R. van Dijk, A. Driessen, W. Fokker, D.A. Jonkers, L. de Groot, Y. de Groot, N. Klippel, W.L. Langendorff, M. Pieren-Olijhoek, A.M. van der Poel, K. Pranger, W. Schoeman, P. Schut, A. van Soest, S. Staps, G. van Steennis, H. van Tol, en M. van der Weyden.

Geraadpleegde literatuur en andere bronnen

Jong, W.W. de & Berkel, W. van (2013). Huiszwaluwtilen, hoe is de stand? Themanummer huiszwaluwen. Het Vogeljaar 61(4/5): 218-223.

Jonkers, D.A. 2012. Huiszwaluwen duiken in 2012 in een diep dal. De Korhaan 46(5): 182-185.

Internet: KNMI 2013. Maand- en seizoenoverzicht. (www.knmi.nl/klimatologie/maand-en-seizoenoverzichten)

Vogeltrek

De vogeltrek is een ingewikkeld fenomeen. Wat is een trekvogel? Een vogel die jaarlijks op en neer vliegt tussen broedgebied en dan overwinteringsgebied genoemd wordt? Zo luidt doorgaans de definitie. Nu heb ik een tamelijk simpele geest, dus ik denk al snel 'ik snap dat eigenlijk niet zo goed'.

En dat is nou precies het gevoel dat ik heb bij bovengenoemde beschrijving. Het roept bij mij namelijk meer vragen op dan dat het antwoorden geeft. Bijvoorbeeld: is het nou zo dat veel Europese vogels overwinteren in Afrika, of zouden we eerder moeten stellen dat veel Afrikaanse vogels in noord Europa broeden, omdat ze dan even handig gebruik kunnen maken van de meerdere lichtenuren en de voedseltrek op het moment dat er meerdere snavels gevoed moeten worden? Zegt u het maar. Volgens mij hebben ze allemaal een dubbel paspoort.

Alleen standvogels brengen het gehele jaar op dezelfde plek door. Nou dacht ik altijd dat er iets moois was ontsproten tussen mij en die roodborst, die speciaal mijn tuin had uitgezocht om het jaar rond in door te brengen. Mooi mis! Mijn zomerlogé smeert hem ongemerkt zuidwaarts en zonder dat ik daar erg in heb wordt de tuin gekraakt door een noordelijke neef of nicht. Ook dan; welke van de twee is nou de hoofdhuurder en welke is de onderhuurder?

Ergens snap ik de logica van de definitie ook weer wel; op het noordelijk halfrond is de winter doorgaans veel kouder en donkerder dan ten zuiden van de evenaar het geval is. Het zou vogels slecht vergaan als ze allemaal hier bleven; zie hoe het 'onze' ijsvogels en reigers verging tijdens onze laatste paar winters, laat staan in noordelijker en oostelijker gelegen landen waar het echt winter wordt. Afzakken naar warmere oorden is dan al snel zuidwaarts gericht. Er zijn maar weinig vogels die van zuidelijker broedoorden noordwaarts vliegen om daar de zuidelijke winter uit te zitten.

Feit is wel dat een groot deel van de miljarden vogels op aarde blijkbaar genetisch voorbestemd zijn tot een hoge mate van rusteloosheid. Als heuse globetrotters worden er vele kilometers afgelegd, records gevestigd en immense moeilijkheden overwonnen. Neem nou de Noordse stern, die tweemaal 17.000 kilometer per jaar aflegt. Of de Indische gans die zonder zuurstofmasker hoog boven het zelf al hoge Himalayagebergte vliegt. Je zult als ooievaar maar een breed stuk water moeten overvliegen, waarbij je niet kunt zweven en dus echt moet doorpompen of anders verzuipen. Een rosse grutto vliegt blijkbaar 10.000 kilometer in acht dagen; dat is non-stop (want een groot deel gaat dwars over de oceaan) in acht dagen tijd viermaal op en neer naar Marseille. Ook al gaat het ook wel eens mis, dat vereist toch een grandioos staaltje navigatiekunst, waarbij instinctief gebruik wordt gemaakt van zon, sterren en het aardmagnetisch veld. Over deze navigatie-instrumenten is ook het laatste woord nog niet gezegd. Naarmate je meer denkt te weten kom je tot de ontdekking dat je eigenlijk nog maar zo weinig weet.

Tekst en foto's: Bert Roelofs

Hans Dorrestijn houdt niet van lolbroeken

Paul Keuning

Op 19 september kreeg Rien Rense een wel heel bijzonder cadeau aangeboden: Hans Dorrestijn vertelde zijn meewarige vogelverhalen in een avondvullend programma aan Rien, zijn vrouw Nel en aan hun volwassen zonen. Alle leden van de Vogelwerkgroep waren hierbij ook uitgenodigd met hun vrienden. Met ruim 250 mensen in de Bethlehemkerk werd het gezellige avond. Regelmatig gniffelend hoorden we de buitenlandse vogelavonturen van Hans aan, bijvoor beeld over hoe Dorrestijn weer net te laat de goede richting op had gekeken om die bijzonder fraai gekleurde bijeneter te zien.

Soms wordt Dorrestijn op straat herkend, maar hij houdt er absoluut niet van wanneer onbekenden hem 'spontaan' en breed lachend op de schouder slaan en dan hun nieuwste mop

spuien. Wel voelt hij voelt zich thuis onder vogelaars, die zijn pretentieloos. Ze vertellen je zonder opsmuk wat ze gehoord en gezien hebben.

Het was aandoenlijk zoals Hans Dorrestijn over de intens gele kleur vertelde van de wiewaal, of van het diepgele streepje op de kop van een nietig vogeltje, zoals de goudhaan. Hier is wel een echte vogelliefhebber aan het woord. Geen soortenjager, want het schitterende oranje-rood van het roodborstje blijft hem ontroeren.

Dorrestijn kan het niet uitstaan dat in moderne vogelgidsen vol arrogante zelfoverschatting het roodborstje 'roodborst' naar analogie van adelborst genoemd wordt. Verkleinwoorden horen bij sommige soorten: musje, paapje, winterkoninkje en witgatje.

De Fotowerkgroep toonde op panelen langs de zijkant van de kerk een selectie van haar foto's. Echt kwalitatieve hoogstandjes, waar iedereen met bewondering naar keek.

De voorzitter van de VWG overhandigt Rien de Zilveren Korhaan

Uit handen van Piet Spoorenberg ontving Rien de Zilveren Korhaan als blijk van waardering van de Vogelwerkgroep voor het ruim tien jaar bekleden van een bestuursfunctie, waarvan veel jaren als voorzitter.

Foto's: Paul Keuning

Kleurringen bij kokmeeuwen aflezen

Een andere manier van vogelen

Gerard Mijnhout

Al meer dan 100 jaar worden er bij in het wild levende vogels metalen (aluminium) ringen aangelegd ten behoeve van wetenschappelijk onderzoek. Elke ring heeft een uniek serienummer zodat na het ringen de desbetreffende vogel ook uniek is. Tijdens het ringen worden zoveel mogelijk gegevens vastgelegd, zoals soort, geslacht, leeftijd, ringdatum, ringplaats, etcetera. Het ringwerk begint dan zijn waarde te krijgen wanneer een vogel wordt teruggemeld.

Kokmeeuw

Foto: Gerard Mijnhout

Zo kom je bijvoorbeeld te weten waar een vogelsoort in de herfst naar toe gaat of vandaan komt, hoe oud ze kunnen worden of bijvoorbeeld hoe plaatstrouw ze kunnen zijn. Vind je een vogel met een ring om zijn poot en geef je dit door aan het Vogeltrekstation of aan onze Vogelringstation het Gooi, dan ontvang je als melder zo snel mogelijk alle bekende gegevens van de gevonden vogel. Zo krijgt 'jouw' vogel een levensverhaal. Veel meer informatie over het ringen van vogels is te lezen op de website van het Vogeltrekstation.

Aluminium en kleurringen

Een grote toename in het aantal terugmeldingen is te danken aan het aanvullende gebruik van kleurringen. Behalve de aluminium ring van het Vogeltrekstation worden de vogels ook voorzien van een gekleurde pvc ring met daarop een code. Het grote voordeel is dat deze combinatie kleur/code van een afstand af te lezen is. De

vogel hoeft dan niet opnieuw gevangen te worden. Vogels voorzien van kleurringen is een apart onderzoek, dat door de overheid goedgekeurd moet worden voordat een ringer dit mag uitvoeren. Om de juiste ringer bij de afgelezen kleurring te vinden, is zelfs een aparte internationale website opgericht. Het leuke is dat na een terugmelding van een kleurring, de ringer aan de melder een lifelist van de vogel verstrekt met daarop alle terugmeldingen van de vogel.

Systematisch onderzoek

Een van die ringers is Frank Majoor die al weer sinds jaar en dag dit type ringonderzoek doet aan kokmeeuwen, met als doel een systematisch onderzoek naar de overleving en plaatstrouw van de in Nederland overwinterende kokmeeuwen. Dit doet hij door op diverse plaatsen in Nederland deze meeuwen te vangen en te ringen. De toegevoegde waarde van de kleurringen uit zich in de vele aflezingen. Zo kom ik op het punt waar het eigenlijk in dit artikel om gaat: een hele andere manier van vogelen.

Fotograferen in plaats van aflezen

Gekleurde ring

Foto: Gerard Mijnhout

Aan het begin van de winter 2012/2013 ben ik op een zondagmiddag met wat oud brood en een verrekijker naar de vijver gegaan van het Laapersveld vlak bij het Sportpark in Hilversum om eens te kijken of ik zo'n kleurring zou kunnen aflezen. Dit viel dus vies tegen. Stukjes

brood strooien, gekleurde meeuwen zoeken tussen de rest, je met de verrekijker focussen op een geringd exemplaar en dan nog proberen de code af te lezen. Nee, dit werkte niet echt lekker. Een week later ben ik weer geweest, maar dan met een fotoestel in plaats van verrekijker en ik kan zeggen dat dit waanzinnig leuk is! Wat is de truc? Je strooit steeds een beetje stukjes brood, zodat de kokmeeuwen naar je toe komen en dichtbij op de grond wachten tot je weer wat strooit. Zit er een geringd exemplaar tussen dan is het een kwestie van klik, klik, klik foto's maken. Het advies is om foto's te blijven maken, want zo kan je een ring van verschillende kanten vastleggen als de meeuw bewegelijk is. Ook kan het voorkomen dat je denkt dat er maar één meeuw is met een kleuring, terwijl er meerdere zijn. Je kan dan zelfs meeuwen fotograferen, die alleen een aluminium ring om hebben en met het blote oog of verrekijker niet kan aflezen. Na een

half uur als het brood op is en de meeuwen dus geen interesse meer hebben ga je naar huis en bekijk je op je computer de foto's. Vervolgens een mailtje naar Frank Majoor (zie zijn website) met je aflezingen. Als je dan weer bericht krijgt van Frank maakt dat je afleeshalfuurtje in het park compleet. Overigens kan je gekleurde kokmeeuwen bij elke vijver tegenkomen. Ik ga ook wel eens naar Kerkelanden om mij daar te laten verrassen.

Resultaten

Het resultaat van deze manier van aflezen van geringde kokmeeuwen is te vinden in het onderstaande overzicht (figuur 1). Het onderzoek is een zeer toegankelijk voor iedereen met wat brood en een fotoestel. Je doet het wanneer het je uitkomt en zolang als je wilt. Wel genoeg brood meenemen!

afgelezen kokmeeuwen			13-1-2013	20-1-2013	27-1-2013	3-2-2013	10-2-2013	24-2-2013	3-3-2013	10-3-2013	17-3-2013	24-3-2013	1-4-2013
(kleur)ring	ringdatum	ringplaats											
wit C-R	22-11-11	Compagnieweg, Hilversum	LV		LV								
rood K-H	04-12-09	Compagnieweg, Hilversum	LV					LV					
rood P-N	19-11-08	Compagnieweg, Hilversum	LV										
rood P-T	03-12-08	Compagnieweg, Hilversum	LV										
wit E-M	27-11-12	Lorentzweg, Hilversum	LV										
wit M-V	14-11-12	Compagnieweg, Hilversum	LV										
rood Z-8	14-12-10	Sportpark, Hilversum	LV	LV				LV	LV		LV		
wit E9TN	23-11-98	Lorentzweg, Hilversum	LV	LV	LV		LV				LV	LV	LV
3.697.011	27-01-10	Wijde Blik, Kortenhoef		LV									
3.697.031	27-01-10	Wijde Blik, Kortenhoef		LV									
ST 246801	06-08-05	Finland		LV									
ES 08.673	?	Tsjechië		LV									
wit C-S	22-11-11	Compagnieweg, Hilversum			LV								

3.587.891	01-11-03	Utrecht					KL							
3.697.064	27-01-10	Wijde Blik, Kortenhoef					KL							
rood H631	01-08-10	Hongarije					KL				KL	KL		
wit A82	?	Denemarken						LV						
wit E0UR	28-06-11	Finland						LV						
wit E-Y	11-12-12	Compagnieweg, Hilversum						LV						LV
3.580.783	15-12-00	Lorentzweg, Hilversum						LV						
wit EKH6	21-02-13	Sportpark, Hilversum							LV	LV		LV	LV	LV
wit M-P	24-01-12	Sportpark, Hilversum							LV					
wit E0JA	16-06-00	Finland								LV				
wit VS71	?	Denemarken										LV		
rood K-T	19-11-09	Compagnieweg, Hilversum												LV
rood P-E	19-11-08	Sportpark, Hilversum												LV
wit C-H	15-11-11	Lorentzweg, Hilversum												LV
aantal aflezingen:			8	7	4	3	5	5	3	1	6	5	3	

LV = Laapersveld oftewel Sportpark,
Hilversum

KL = Kerkelanden, Hilversum

? = gegevens ontbreken nog

Figuur 1. Overzicht van afgelezen kokmeeuwen met ringdatum, ringplaats, afleesplaats en afleesdatum.

Bijzonderheden

In de lifelist van de meeuwen zijn ook hele leuke zaken te lezen. Zo is kokmeeuw met de ring rood P-N tussentijds gezien in Finland. Rood H631 is gesigaleerd in Polen en Hongarije en rood P-E in Litouwen, Groningen en Schleeswijk-Holstein. Wit E9TN is al 200 keer afgelezen tussen het ringen en mijn laatste aflezing op 1 april 2013.

Voor meer informatie:

vogeltrekstation: www.vogeltrekstation.nl

VRS het Gooi: www.vwggooi.nl

kleurringen: www.cr-birding.org

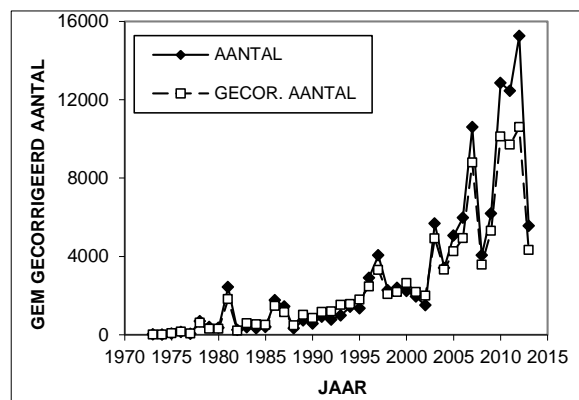
Frank Majoor: www.frankmajoor.nl

Graseters in de westelijke Eempolders in de periode januari tot en met maart

In het inleidende artikel (Mooij 2013) is beschreven, dat in de loop van de jaren de aantallen grasetende vogels, waarmee bedoeld wordt op ganzen en zwanen, in de westelijke Eempolders sterk zijn toegenomen. In dit verhaal ligt de nadruk op de ontwikkeling in het begin van het jaar, de maanden januari tot en met maart. Hierdoor kan meer in detail worden bepaald hoe de verschillende soorten zich ontwikkeld hebben. Ook zal in deze wat meer gekeken worden naar de ontwikkeling in de verschillende deelgebieden.

Jan Mooij

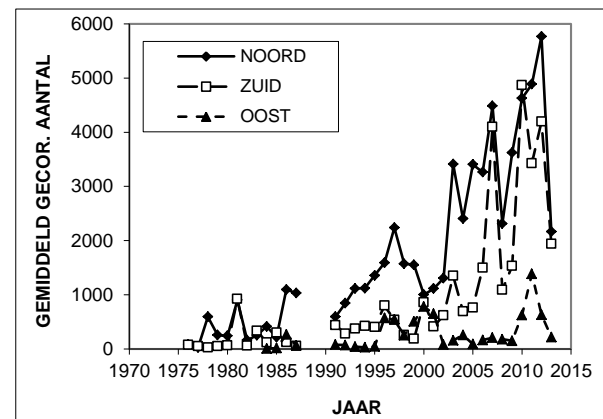
Het begin van het jaar was in bijna alle jaren de periode met de meeste graseters. De aantallen zijn in de loop van het onderzoek sterk gestegen. Figuur 1 geeft gemiddelde aantal grasetende vogels dat is waargenomen bij de tellingen in de eerste drie maanden van elk jaar. Daarbij is ook gecorrigeerd voor het gewicht van de vogels met als norm de grauwe gans, zoals beschreven in het inleidende verhaal. In de loop van bijna veertig jaar is dit aantal in de periode januari tot en met maart toegenomen van 20 tot 11.000! Dit komt neer op een gemiddelde toename met 10% per jaar. Er zijn overigens enorme variaties van jaar tot jaar. Een voorbeeld is de dramatische daling in 2013. De oorzaken zijn niet erg duidelijk. Het weer zal ongetwijfeld een rol spelen, maar grote groepen ganzen bezoeken kennelijk de Eempolders soms wel en soms niet.

Figuur 1. Gemiddeld aantal en gecorrigeerd aantal graseters in januari-maart per telling per jaar.

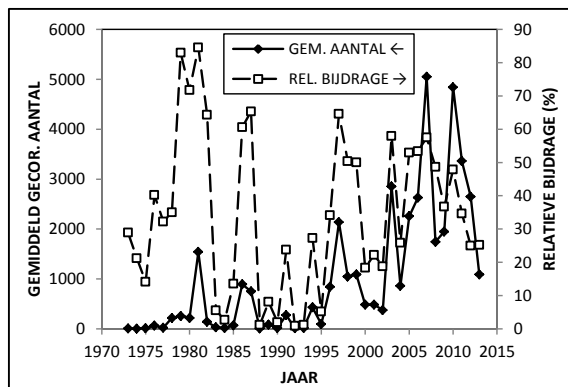
Als we naar de verdeling over het gebied kijken (zie figuur 2) blijkt dat in het telgebied Noord bijna altijd de meeste graseters gezien zijn. De laagste aantallen zien we in de Oostermeent. Nu heeft de Oostermeent wel het kleinste oppervlak

en als we het aantal ganzen per hectare berekenen blijken Noord en de Oostermeent elkaar niet veel te ontlopen. Sinds 2006 is de dichtheid ook in Zuid vergelijkbaar. Voor dat jaar was de dichtheid daar duidelijk lager. Relatief is het aantal graseters in Zuid dus sterker gestegen dan elders. Gemiddeld zien we de laatste jaren in de eerste maanden van het jaar door de hele polder iets minder dan vijf ganzen per hectare.

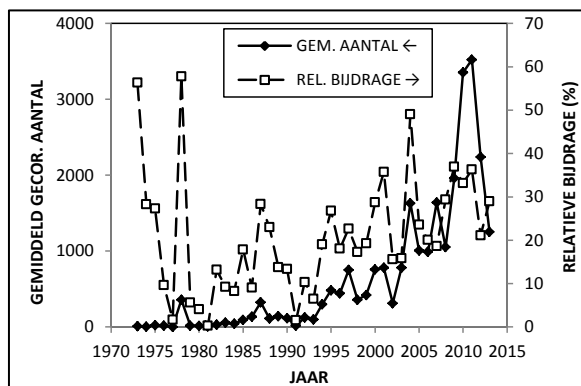
Figuur 2. Gemiddeld gecorrigeerd aantal graseters voor de verschillende deelgebieden in januari-maart per telling per jaar.

Uiteraard zijn ook niet alle soorten evenveel aanwezig. Gemiddeld over de laatste vijf jaar is de kolgans de meest voorkomende soort. De voor gewicht gecorrigeerde gemiddelde aantallen in het begin van het jaar voor deze soort worden gegeven in figuur 3. Er is een zeer grote variatie (in de afgelopen vijf jaar tussen 1100 en 5000!). Toch is heel duidelijk dat de aantallen in de loop van de tijd zeer sterk zijn toegenomen.

Figuur 3. Gemiddeld gecorrigeerd aantal kolganzen per jaar in januari-maart en de relatieve bijdrage in het totaal aantal graseters, beide per jaar.

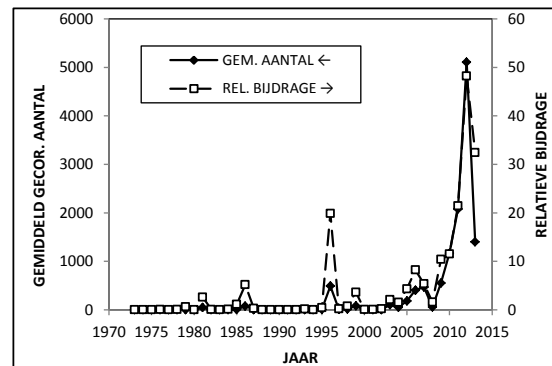
In dezelfde figuur 3 staat ook de relatieve bijdrage van de kolgans aan het gecorrigeerde aantal graseters. Dit is dus het gemiddelde aantal kolganzen gedeeld door het gemiddelde totaalaantal, beide uiteraard gecorrigeerd voor het gewicht. We zien dat sinds eind jaren negentig deze bijdrage rond de 40% schommelt. Er is ook hier een forse variatie. In vroegere jaren is de variatie nog veel groter. Toen waren de totale aantallen naar de huidige maatstaven nog heel laag. Omdat kolganzen als ze komen dat ook vaak in grote groepen doen, waren ze als ze kwamen ook meteen overheersend. De kolgans komt het meest in telgebied Noord voor. In Zuid was het aantal tot ongeveer 2005 te verwaarlozen, daarna namen de aantallen sterk toe. Ook in de Oostermeent was de bijdrage bescheiden.

Figuur 4. Gemiddeld gecorrigeerd aantal grauwe ganzen per jaar in januari-maart en de relatieve bijdrage in het totaal aantal graseters, beide per jaar.

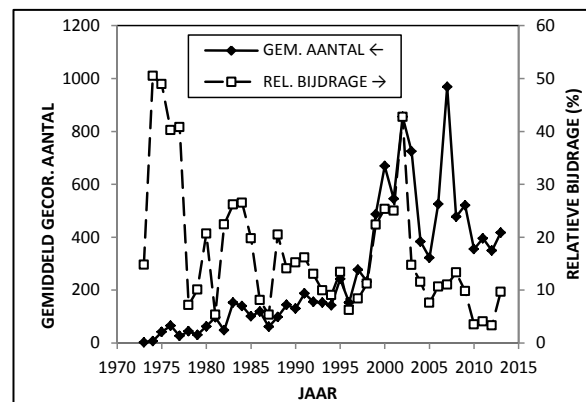
De grauwe gans is vanaf rond 1990 geleidelijk toegenomen. Ook hier zijn er wel

schommelingen, maar relatief zijn die veel kleiner dan bij de kolgans. In de Oostermeent is de grauwe gans verreweg de belangrijkste soort. Hij is ook in Noord altijd belangrijk geweest. In Zuid is pas vanaf 2000 het aantal gaan toenemen.

Figuur 5. Gemiddeld gecorrigeerd aantal brandganzen per jaar in januari-maart en de relatieve bijdrage in het totaal aantal graseters, beide per jaar.

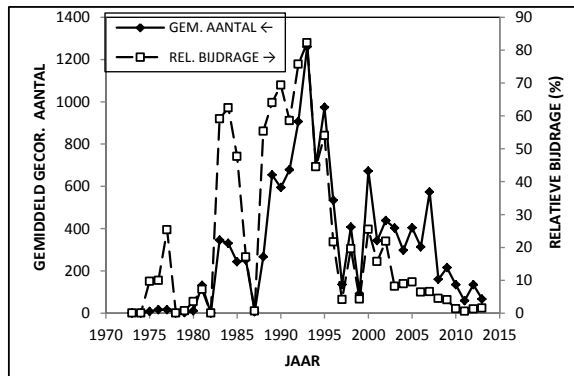
De brandgans is tot 2005 alleen bij uitzondering belangrijk geweest. Daarna zijn de aantallen explosief gestegen. In 2012 was de brandgans zelfs de meest voorkomende soort. Hij komt vooral voor in telgebied Noord, maar neemt ook in de andere telgebieden snel toe. In Noord valt op dat hij relatief veel in het reservaat gezien wordt.

Figuur 6. Gemiddeld gecorrigeerd aantal knobbelzwanen per jaar in januari-maart en de relatieve bijdrage in het totaal aantal graseters, beide per jaar.

De knobbelzwaan was bij het begin van de tellingen vaak de belangrijkste soort. Tot 1995 namen de aantallen wel toe, maar relatief langzamer dan bij andere soorten en dan met name de kleine zwaan. Daardoor nam de relatieve bijdrage af. Daarna was er tot 2000 een

sterke toename die ook de relatieve bijdrage weer deed stijgen. Vanaf 2000 is er een sterke schommeling met een trend tot afname.

Figuur 7. Gemiddeld gecorrigeerd aantal kleine zwanen per jaar in januari-maart en de relatieve bijdrage in het totaal aantal graseters, beide per jaar.

De kleine zwaan toont de grootste veranderingen. In de jaren zeventig waren er bijna geen kleine zwanen. Van 1980 tot 1995 nam het aantal sterk toe. Daarna daalde het weer tot een gemiddeld aantal van rond de honderd. Het betekent dat in de vroege jaren negentig het relatieve aandeel van de kleine zwaan tot ongeveer 80 % steeg. Daarna nam dit snel af en tegenwoordig ligt het rond de 1%., wat dus vrijwel verwaarloosbaar is.

Soorten als toendrarietgans, Canadese gans, nijlgans en wilde zwaan komen zo weinig voor in deze periode van het jaar. dat ze samen hooguit een paar procent van het totaal uitmaken. Ze worden daarom hier niet behandeld.

Bronnen

- Mooij, J. 2006. De Knobbelzwaan in de Eempolders. De Korhaan 40(1) 11-12.
- Mooij, J. 2009. Het voorkomen van de Canadese Gans in de westelijke Eempolders. De Korhaan 43(5) 145-146.
- Mooij, J. 2008. De Grauwe Gans in de westelijke Eempolders. De Korhaan 42(3) 56-57.
- Mooij, J. 2009. De Kleine Zwaan in de westelijke Eempolders. De Korhaan 43(2) 52-53.
- Mooij, J. 2009. De Nijlgans in de westelijke Eempolders. De Korhaan 43(3) 88-89.
- Mooij, J. 2010. Het voorkomen van de Kolgans in de westelijke Eempolders. De Korhaan 44(5) 161-162.
- Mooij, J. 2013. Het voorkomen van de Brandgans in de westelijke Eempolders. De Korhaan 47(2) 60-61.
- Mooij, J. 2013. Graseters in de westelijke Eempolders. De Korhaan 47(4) 145-147.

Brandgans

Foto: Bert Roelofs

We zien dat de graseters in de loop van de jaren sterk zijn toegenomen, maar dat er flinke variaties zijn in de verhoudingen tussen de soorten. Tegenwoordig zijn de ganzen in het begin van het jaar verre in de meerderheid, maar in het midden van de jaren negentig was de bijdrage van de zwanen soms 90%. We hebben het over een periode waarin het gras niet of nauwelijks groeit. Het lijkt aannemelijk dat er een maximum is aan het aantal graseters dat in de westelijke Eempolders voldoende voedsel kan vinden. Het is daarom de vraag in hoeverre de aantallen nog verder toe kunnen nemen. In deze maanden zijn er geen koeien in de wei, daarom zal de schade waarschijnlijk meevallen. De maatregelen om het aantal ganzen te beperken gaan vooral over zomerganzen, maar als een deel van onze winterganzen plaatselijk broedt kan dat natuurlijk ook in de winter de aantallen verminderen. Het blijft dus interessant om de verdere ontwikkelingen te volgen.

Bertus neemt afscheid als excursieleider

Wie kent Bertus van den Brink nou niet. Overal en altijd actief, maar soms moet ook Bertus ergens mee stoppen. Na jaren van fantastische inzet heeft Bertus besloten om zijn activiteiten als excursieleider bij de Vogelwerkgroep te beëindigen. Het team excursieleiders heeft Bertus uitgebreid bedankt met een herinneringsboek en het betere koorgezang tijdens een gezamenlijk weekeinde begin oktober in het Lauwersmeer.

Ook hierbij nogmaals onze hartelijk dank voor de geweldige inzet van Bertus als excursieleider.

Piet Spoorenberg

Vogelringstation het Gooi 3^e periode 2013

Rudy Schippers

Oud Valkeveen

Zoals in het rapport over de tweede periode werd vermeld, was het voor de ringers niet meer mogelijk om het terrein bij Oud Valkeveen te betreden, omdat wij als ringstation volgens de provincie Noord-Holland een vergunning nodig hebben voor dit Natura-2000 gebied. Hoewel wij in hetzelfde kadastrale perceel al vanaf 1996 actief waren, zij het enkele honderden meters oostwaarts ter hoogte van Oud Naarden, vond de provincie dat wij opnieuw de vergunningsprocedure moeten doorlopen. In hetzelfde gebied rond Oud Valkeveen zijn er vanaf de 70-er jaren vogels geringd, maar nu mag het voorlopig niet vanwege een mogelijke verstoring van een aantal beschermde watervogels. De soorten waarom het gaat zijn de kleine zwaan, nonnetje, visdief, fuut, aalscholver, grauwe gans, meerkoet en enkele eendensoorten. De beheerder van dit terrein, Staatsbosbeheer, vindt het juist wel van belang dat wij doorgaan met onze ringactiviteiten. Het resultaat is dat wij voor het eerst niet in staat zijn geweest om de CES (Constant Effort Site)-broedvogelmonitoring te voltooien en vervolgens konden we ook geen vogels ringen tijdens de zo interessante nazomer en herfstperiode. Ook het ringen van zwaluwen bij hun slaapplek in het riet was dit jaar niet mogelijk door de opstelling van Gedeputeerde Staten van Noord-Holland (GS). Op het moment van schrijven hebben we wederom uitvoerig

beschreven aan GS waarom wij van mening zijn dat onze ringactiviteiten op land en in de rietzone geen negatief effect hebben op het welzijn van deze watervogels. en We wachten met spanning de uitkomst de reactie op onze brief af.

Alternatieve ringplaats

Porseleinhoen

Hoewel we niet mochten ringen op Oud Valkeveen werd ons begin september de gelegenheid geboden om de netten op te zetten op een terrein in de Maaatpolderolder bij de monding van de Eem. In de periode tussen 5 september en 6 oktober hebben wij daar 1357 vogels geringd en 63 terugvangsten kunnen aflezen van in totaal 40 verschillende soorten. Daarbij zaten een aantal soorten die we zelden of nooit vangen bij Oud Valkeveen of vroeger bij Oud Naarden, zoals het hierboven getoonde porseleinhoen.

Vangsten in de Eempolder tussen 5 september en 6 oktober 2013.

Soort	Nieuw	Terugvangst		Nieuw	Terugvangst
baardman	3		pimpelmees	15	3
boerenzwaluw	694	12	porseleinhoen	1	
boeren x huiszwaluw	1		putter	7	
bokje	2		rietgors	18	
bosrietzanger	2		rietzanger	17	2
braamsluiper	1		ringmus	31	
fitis	1		roodborst	27	2
gekraagde roodstaart	1		snor	1	
gele kwikstaart	1		spreeuw	7	
grasmus	5	1	sprinkhaanzanger	4	
groenling	5		tjiftjaf	85	7
grotebontespecht	1		tuinfluiter	18	3
heggenmus	10	1	vink	2	
huismus	3		waterral	7	
huiszwaluw	1		watersnip	3	
kleine karekiet	77	17	winterkoning	15	3
koolmees	14	5	witte kwikstaart	2	
knobbelzwaan	1		ijsvogel	5	2
merel	4	3	zanglijster	15	
oeverzwaluw	19		zwartkop	231	2

De meest spectaculaire vangst was die van een kruising tussen een boerenzwaluw en een huiszwaluw, waar verder in De Korhaan uitvoerig op wordt ingegaan door Rob Moolenbeek. Dit was een bijvangst van het ringen van zwaluwen. Op de huidige locatie is er een beperkte strook met riet, waar de zwaluwen de nacht doorbrengen, zodat we op die op deze slaappleats konden ringen.

De putter zien we hier regelmatig en daarvan hebben we zeven vogels kunnen ringen.

Putter

We waren eveneens gelukkig met de vangst van vijf ijsvogels, wat een indicatie is dat de soort bezig is om zich te herstellen na een aantal strenge winters waarin hun populatie sterk gereduceerd was.

In de nabijheid van de ringplaats stond nog een perceel met maïs met daarin een groot aantal ringmussen. Ook dit is voor ons geen algemene soort waarvan we in totaal zo'n 31 van een ring konden voorzien.

Ringmus

Een deel van het terrein is nogal drassig en daar worden regelmatig watersnippen gezien, reden om daar eens een net bij te zetten. Bij het betreden van die plasjes vloog een groep watersnippen op met daarbij ook bokjes en we hadden het geluk dat een aantal daarvan in de netten belandden.

Twee bokjes, man boven en vrouwtje beneden

Voor de meesten onder ons is een bokje een zeldzame vogel die je eigenlijk alleen onverwacht tegen- komt omdat de vogel pas op het allerlaatste moment opvliegt. Om ze dan in de handen te krijgen was voor ons toch wel heel bijzonder. De meeste bokjes die bij ons voorkomen broeden in Noord- Zweden en Finland en kunnen enige tijd in ons land verblijven of verder doorvliegen naar Zuidwest-Europa en Noord-Afrika.

De watersnippen die we tegelijkertijd in de netten kregen hebben een heel wat langere snavel dan de bokjes.

Watersnip

Wanneer je een watersnip in de handen krijgt kun je pas goed zien hoe mooi ze zijn, zoals deze foto van hun staart laat zien

Watersnip

Omdat waterrallen en porseleinhoentjes tijdens de nacht trekken, worden de netten in de avond opgezet en gedurende de nacht en vroege ochtend gecontroleerd, wat samen met vangpogingen voor watersnippen gedaan kan worden.. Je moet er dus wel wat voor over hebben om deze mooie vogels van dichtbij te kunnen zien. Normaal gesproken verlaten porseleinhoentjes al in augustus het land om te overwinteren in Afrika ten zuiden van de Sahara. Het hierboven getoonde porseleinhoen werd op 6 oktober gevangen en is daarmee een van de laatste waarnemingen voor het Gooi van dit jaar.

Voor een betere kwaliteit foto's in kleur kunt u deze bijdrage ook bekijken op de website van de Vogelwerkgroep www.vwggooi.nl/ en aanklikken bij 'vogelringstation'. Daar is ook het verslag over de tweede periode in Oud Valkeveen (Mededeling Vogelringstation No. 12) te lezen dat niet in De Korhaan werd gepubliceerd.

Mochten er vragen zijn over het bovenstaande en het werk van het Vogelringstation het Gooi in zijn algemeenheid dan kunt u een mailtje sturen naar vrs.hetgooi@gmail.com .

Foto 's: Rudy Schippers

Mededeling Vogelringstation No. 13

Het 'Jaar van de Goudvink': de eindsprint!

Terwijl de regen op het dak klettert en de temperatuur tot ver onder de 10 graden is gedaald, maken we ons op voor de laatste maanden van het jaar. Een jaar waarin we binnen de Vogelwerkgroep extra aandacht schenken aan één van de opvallende vogels in ons Gooi: de goudvink.

Juun de Boer

Foto: Mark Eising

Vanaf de vroegste dagen van dit jaar kwamen de meldingen van deze prachtvogel op onze speciale websitepagina binnen.

De eerste was van Hugo Weenen op 2 januari, meteen gevolgd door een golf van andere waarnemingen. De oorzaak daarvan was een pittige winter, waarin de mannen en vrouwen goudvink onze tuinen en voedertafels in grote getale wisten te vinden. Vanaf maart werden er behalve foeragerende, roepende en alarmerende goudvinken in toenemende mate ook zingende mannetjes waargenomen. De territoriumgrenzen werden bepaald en het broeden kon beginnen. Vanaf medio juli werd het allemaal wat rustiger. In de zomer worden er nu eenmaal altijd minder goudvinken waargenomen. Waren de waarnemers met vakantie en bevonden zij zich ergens op een camping of aan het strand? Of, waarschijnlijker, kwam het door het zeer teruggetrokken bestaan van oude en jonge goudvinken met jongen, kenmerkend voor deze periode?

Aan het eind van het jaar hopen we er meer van

te kunnen zeggen als we dit jaar van de goudvink gaan afsluiten.

Voor het zover is, we hebben nog een paar maanden te gaan, en we hopen dat alle vogelaars toch nog even de oren spitsen op het zo typische goudvinkenroepje, dat dan weer voor de echte zang in de plaats komt. In de ANWB-Vogelgids van Europa is het omschreven als een korte melancholisch klinkende fluittoon, *puuh*, of aan eind iets dalend *pj(uu)u*. Plaatselijk ook een duidelijk dalend *phuu-ew*. Tsjja, Hans Dorrestein, onze eregast op 19 september j.l. die wist met dit soort beschrijvingen wel raad... Het lijkt inderdaad wel wat makkelijker het geluid te beluisteren op een vogel-cd of via een site als Waarneming.nl. Zeker als u ook de contactroep, die wel bij het opvliegen wordt gehoord, er bij betreft: een herhaald, gesmoord *buutt...* Blijf ook attent op de aanwezigheid van de noordse goudvink, die als de echte kou gaat invallen ook onze streken kan aandoen. Deze goudvink heeft een wat groter formaat -ongeveer 17 cm- dan de gewone goudvink die circa 14 cm is. Om de noordse goudvink op grond van zijn grootte te determineren is eigenlijk niet mogelijk. Het is een soort die ik nog nooit heb gezien of gehoord. Hij schijnt echter een geluid voort te brengen als een klein speelgoed-trompetje.

Kortom: blijf attent op deze mooie vogel in de omgeving en mocht u er een tegenkomen, vergeet dan niet even de website van de vereniging te openen en bij het plaatje van de goudvink door te klikken naar webpagina waarop u de waarnemingen kunt melden.

Een vreemde vogel

Kruising van een boerenzwaluw (*Hirundo rustica*) en een huiszwaluw (*Delichon urbicum*) in de Eempolder op 15 september 2013

R.G. Moolenbeek, H. de Rooij & P. Gijsen

Al enige jaren verricht het Vogelringstation het Gooi onderzoek naar de aanwezige boerenzwaluwen op slaappleatsen in het Gooi en omstreken. Jaarlijks proberen wij zoveel mogelijk jongen te ringen en in het najaar vangen wij op slaappleatsen. Ook in andere provincies wordt er op slaappleatsen gevangen. Met ons onderzoek hopen wij een beter inzicht te krijgen in de verplaatsingen van boerenzwaluwen alvorens zij de trektocht naar Afrika beginnen.

Meestal vingen wij op de bekende slaappleats in de rietkraag bij Oud Naarden. Deze keer gebeurde dit op een nieuwe locatie bij de monding van de Eem. Hier bevindt zich een mooie jachthaven genaamd 't Raboes. De eigenaar de heer M. Schoonderbeek heeft het omliggende terrein milieuvriendelijk ingericht met speciale aandacht voor de vogels. Op ons verzoek om daar te mogen ringen werd door hem positief gereageerd.

Zo ook op 15 september 2013. Zelf had ik (Rob Molenbeek) s'ochtends al gevangen en had die avond eigenlijk andere bezigheden. Rond een uur of acht 's avonds echter belde Harry de Rooij op, dat hij een vreemde vogel had gevangen: een kruising tussen een boerenzwaluw en een huiszwaluw. In zo'n geval laat je natuurlijk de 'bezigheden' uit je hand vallen. Ik belde Pascal Gijsen of hij meeging en samen reden we naar de ringplek. Daar aangekomen troffen we naast enige tientallen 'gewone' boerenzwaluwen de hierboven genoemde bijzondere vogel aan. Snel werden de nodige foto's gemaakt, werd de vogel gemeten en gewogen en kon hij weer in vrijheid gesteld worden.

In 'Vogels tussen Vecht en Eem (Jonkers et al., 1987) wordt deze kruising niet genoemd. Het is dus het eerste bevestigde geval voor het werkgebied van de Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken.

Vanaf 1988 houdt de zwaluwenstudiegroep 'Stichting Hirundo' zich in Nederland bezig met

het voorkomen van kruisingen tussen deze beide soorten. Kruisingen zijn bekend uit o.a. Engeland, Frankrijk, België, Luxemburg, Duitsland en Finland. Tot en met 2010 zijn er 20 vangsten van eerstejaars kruisingen en drie vondsten van een nestjong bekend geworden uit Nederland.

Vogel uit Georgië

Uit Afrika vermeldt de Stichting Hirundo een tweetal vangsten van hybriden (Oost-Nigeria). Van Rudy Schippers, evenals de auteurs lid van het Vogelringstation het Gooi lid, ontvingen wij de melding en foto's van de vangst van een hybride op 10 september 2011 uit Georgië in de Chorokhi-delta. Alle hybriden vertonen globaal dezelfde uiterlijke kenmerken. Kop en borst lijken meer op die van een boerenzwaluw, poten, stuit en staart meer op die van de huiszwaluw.

Vogel uit Georgië

De hybride die gevangen is in de Eempolder voldeed wat betreft de uiterlijke kenmerken aan de algemene standaardvorm. Opvallend was nog wel dat in de buitenste rechter staartveer heel

licht een wittige vlek waarneembaar was.

Staart met lichte vlek in buitenste staartpen

Bij de hybride uit Georgie was deze vlek nog duidelijker zichtbaar. Echte boerenzwaluwen hebben duidelijke witte vlekken in de staartveren.

De waarnemingen van hybride nestjongen zijn gedaan in het nest van een boerenzwaluw, waardoor men er voorlopig van uitgaat dat de moedervogel een boerenzwaluw was en de vader een huiszwaluw. Hierbij dient aangetekend te worden dat nesten met jonge huiszwaluwen veel moeilijker te controleren zijn. Op <http://boerenzwaluw.nl> onder het hoofdstuk 'onderzoek' vindt u een overzicht van alle tot

Bovenaanzicht en vleugel

2010 bekende Nederlandse gevallen.

Een overzicht van Nederlandse artikelen over kruisingen van boerenzwaluwen is te vinden in de onderstaande literatuurlijst.

Bevederde poot

Dank aan Rudy Schippers die de melding en foto's van de hybride vogel uit Georgië verstrekte en de Michel Schoonderbeek die ons toestemming gaf op zijn terrein onderzoek te verrichten. Ook aan Bennie van de Brink voor het registreren van de Nederlandse kruisingen van boerenzwaluw x huiszwaluw op de website van de Stichting Hirundo.

Kop

Literatuur

Van den Brink, B. 1988. Vangst van twee zwaluwkruisingen te Elburg. *Limosa* 61: 96-97.

Van den Brink, B. 1989. Wederom vangst van zwaluwkruisingen bij Elburg. *Limosa* 62: 208.

Van den Brink, B. 1995. Zesde vondst van kruising Boerenzwaluw *Hirundo rustica* x Huiszwaluw *Delichon urbica* in Nederland. *Limosa* 68: 165-167.

Van den Brink, B. 1999. Hybrids Barn Swallow x House Martin in The Netherlands. *Dutch Birding*, Volume 21 nr. 1: 30-31.

Jonkers, D.A. , Kole, R.A. & Taapken, J. 1987. Vogels tussen Vecht en Eem. Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken, Hilversum.

Van der Most van Spijk, A. 1937. Vermoedelijke bastaard tusschen Boerenzwaluw (*Hirundo rustica*) x Huiszwaluw (*Delichon urbica*). *Ardea* 26: 221-222.

Smit, A. 1989. Vangst van een kruising Boerenzwaluw X Huiszwaluw. *Op het Vinketouw* 54: 23-25.

Foto's: van de auteurs

*Mededeling Vogelringstation het Gooi no. 14.

Verslag overleg subgroep Avifauna 25 september

Juun de Boer is de nieuwe voorzitter van het coördinatieteam. Hij volgt Piet Spoorenberg op. Wobbe Kijlstra trekt zich terug. Jan Mooij en Dirk Prop blijven in het team.

Onze contactpersoon bij Staatsbosbeheer Rein Zwaan heeft een nieuwe functie gekregen. Zijn rol wordt overgenomen door Ab van Dorp.

Rondje werkgroepen

De coördinatoren van de werkgroepen lichten de verschillende activiteiten van hun werkgroep toe en de plannen voor het volgende jaar: zie het jaarplan bij de begroting elders in deze Korhaan. Bij de Werkgroepen Eempoldertelling en de Werkgroep Weidevogelnestbescherming zijn nieuwe vrijwilligers van harte welkom! De Werkgroep Roofvogels heeft een bijeenkomst op 16 november; de Werkgroep Broedvogels op 6 november.

Vogels van het jaar

VWG 2013: Vogel van het jaar 2013 is nog de goudvink. Voer alle waarnemingen in via vwggooi.nl!

Gaai

Foto: Bertus van den Brink

VWG 2014: Tot vogel van het jaar 2014 wordt de gaai gekozen. Dick Jonkers en Fred van Klaveren zijn samen de trekker.

Excursie buitenland 2014

Ga ook eens een keertje mee. De commissie Buitenland organiseert in 2014 weer een vogelreis naar het buitenland. Vanaf 15 november is de bestemming bekend. Deze wordt aangekondigd via de Nieuwsbrief en vanaf die dag is alle informatie over de reis in 2014 en over de wijze van inschrijving, op de website van de VWG te vinden.

Landelijke Vogel van het jaar 2014: Vogelbescherming heeft de spreeuw tot landelijke vogel van het jaar heeft gekozen. De VWG wil hier ook een bijdrage leveren. Dirk Prop zal dit project trekken.

Jaarkalender

Wouter wil de leden beter informeren over de verschillende activiteiten door het introduceren van een jaarkalender met alle activiteiten van de werkgroepen en subgroepen.

Nationale Vogelweek 10 -18 mei 2014

Aan alle coördinatoren en leden wordt gevraagd om in de week van 10-18 mei activiteiten te organiseren in het kader van deze vogelweek.

Rondvraag

Dirk merkt op dat veel van wat op deze buitengewoon informatieve avond ter tafel is gekomen ook als losse artikeltjes op de website kan worden geplaatst. Alle coördinatoren wordt gevraagd om in de toekomst van alle gebeurtenissen met publiciteitswaarde een kort stukje te schrijven en deze met eventueel een foto naar webmaster@vwggooi.nl te sturen voor plaatsing op de website.

Voorjaarsbijeenkomst

De voorjaarsbijeenkomst is op 8 januari 2014. Alle sub- en werkgroepen zullen zich hier weer presenteren. De vorige keren lag in de communicatie de nadruk te veel op uitnodiging van nieuwe leden, waardoor de andere leden de indruk kregen dat de avond niet voor hen bestemd was. Dit is nadrukkelijk wel het geval. De communicatie hierover zal duidelijker moeten zijn.

Volgende bijeenkomst: 17 september 2014

Draagmoederschap bij vogels

Sjaak Ketelaar & Daan Buitenhuis

Het koude en verder onberekenbare voorjaar heeft er, althans op De Snip, een van de mooie natuurterreinen van het Goois Natuurreservaat, voor gezorgd dat halverwege het broedseizoen, nog talloze nestkasten onbezet waren. De bonte vliegenvangers, die doorgaans 1-3 weken later gaan broeden dan bijv. de mezen, hebben van deze leegstand dankbaar gebruik gemaakt. Werden er in de voorgaande jaren maximaal vijf nestkasten door vliegenvangers bezet, dit jaar stopte de teller op 13. De nesten telden 6 à 7 jongen per nest met vaak een niet uitgekomen ei. Zo konden we bijna 60 jonge bonte vliegenvangers ringen op De Snip. Een ongekend aantal.

Bonte vliegenvangers

Foto: Loes Belovics

Een merkwaardig gebeuren door dit grillige voorjaar willen wij beschrijven. Gedurende twee weken konden we een nestkast volgen, waarin

twee bonte vliegenvangers duidelijk hun best hadden gedaan om daar iets leuks te beginnen. Bij een derde controle zagen we tot onze verbazing dat het nest was overgenomen, zeg maar gekraakt, door een pimpelmeesstelletje. De bonte vliegenvangers hadden hun huis moeten verlaten met achterlating van hun spullen, waaronder een prachtig eitje. Dat laatste zagen we pas nadat er al vier pimpelmeeseitjes bij gelegd waren. Het 'koekoeksei' werd geadopteerd en we waren natuurlijk zeer benieuwd naar de voortgang van het gebeuren. Alle eitjes kwamen nagenoeg gelijktijdig uit. Het jong van de bonte vliegenvanger bleek duidelijk iets groter en steviger dan de jongen van de pimpelmees. Na tien dagen was het verschil in groeitempo duidelijk zichtbaar geworden. Alle vogels konden geringd worden, toen ze twaalf dagen oud waren. Tot zover kan gezegd worden dat het broedsel was geslaagd. Het zou leuk geweest zijn als we de vogels verder had kunnen volgen, maar we waren daarvoor niet in de gelegenheid. Achteraf zou het interessant zijn om te weten hoe zo'n vogel het na het uitvliegen doet. Wordt hij nog gevoed door de adoptieouders of reageren deze niet op het bedelgeluid van een 'vreemd weeskind'? Dat kan de jonge vliegenvanger fataal geworden zijn. Laten we maar hopen dat het goed gegaan is en we het jong als ouder volgend jaar kunnen terugzien. Heeft iemand hier al eens ervaring mee opgedaan?

Hulp gezocht bij de VWG-promotiekraam

Hade Rijvers

Vanaf haar oprichting van bedrijf de Vogelwerkgroep promotie-activiteiten. Een van de middelen die hiervoor wordt ingezet is een promotiekraam. In de afgelopen jaren heb ik mij hiermee bezig gehouden. Door drukker wordende werkzaamheden kan ik mij niet meer vrijmaken om met de kraam naar bijeenkomsten

en manifestaties te gaan en daar acte de présence te geven. Er wordt nu gezocht naar iemand die mijn werk wil overnemen. Om die taak te verlichten zou het fijn zijn als enkele leden zich zouden aanmelden als kraamheer/kraamvrouw. Samen met degene die de verantwoordelijkheid voor het kraamgebeuren heeft kunnen die dan

een bijstandsteam vormen, dat incidenteel kan assisteren of inspringen. Daarnaast kan worden gebrainstormd over andere mogelijkheden om de bekendheid van de Vogelwerkgroep (VWG) te vergroten en samen worden gewerkt met degene die de public relations onder zijn hoede heeft.

Wat houdt de promotiekraam in?

Je staat vooral in de lente en een stukje van de zomer op natuurgerelateerde evenementen (6 - 8 evenementen), zoals het schaapscheerdersfeest te Blaricum en de Open dag van het Vogelhospitaal in Naarden.

Tevens ben je aanwezig op tweede avond van de vogelherkenningscursus in het voor- en najaar, en op de lezingavonden van de VWG (in november staat het Vogelhospitaal er met een stand).

Je kunt hier uiteraard ook zelf een andere invulling aan geven.

Wie zoeken wij?

Iemand die het leuk vindt om contact te leggen met mensen en daarnaast ook enige feeling heeft voor de commerciële kant van de promotiestand.

Je hoeft niet over veel kennis van vogels te bezitten; wanneer je enthousiast bent is dat al voldoende. Het zou leuk zijn als er een groepje zou ontstaan dat hier invulling aan wil geven.

Wat zijn de werkzaamheden?

Op evenementen ben je ongeveer een à anderhalf uur van te voren aanwezig. Je koopt allerlei zaken voor de kraam in, zorgt ervoor dat alles geprijsd is legt/zet de artikelen netjes neer, of hangt ze op.

Tijdens het evenement sta je in de kraam, deel je informatiemateriaal uit en informeer je mensen over de mogelijkheid tot het volgen van de vogelherkenningscursus. Nodig hen, bij blijken van belangstelling uit om lid te worden van de VWG.

Na het evenement ruim je de kraam op en thuis tel je de voorraad en maak je de administratie in orde. Daarnaast kijk je of er producten bijbesteld moeten worden.

Via Office Excel houd je de administratie bij en geef je elk jaar een overzicht (met bonnetjes e.d.) aan de penningmeester.

DE TWEE DUIVEN

*Twee duiven hielden van elkander;
De één hield het in huis niet uit:
Dol als hij werd nam hij 't besluit
Op reis te gaan. Toen sprak de ander:
Beseft ge wel wanneer ge heengaat
Dat gij uw kameraad alleen laat?
Eenzaamheid is het zwaarst verdriet;
Voor u niet, egoïst! O mocht slechts een verschiet
Van last op reis, moeite en gevaren
Uw overmoed wat doen bedaren.
En dan, als maar de dagen reeds wat zachter waren!
Waarom zo 'n haast gemaakt? Wacht toch de zomer af:
Daar straks nog kraste een raaf van een ras vogelgraf.
En denk toch, vóór uw onbezonnen zwalken
Aan de vangnetten, de valken.*

*1e deel van een fabel van J. de la Fontaine in vertaling van M. Nijhoff
(uitg. Bert Bakker, Amsterdam)*

Ontvangen literatuur

Samenstelling: Paul Keuning

Een persoonlijk gekleurde selectie uit de vogeltijdschriften.

Een duik in de tijdschriften:

Eén, of enkele opvallende artikelen worden wat diepgaander besproken. Luuk Draaijer maakt in de Kruisbek het blad van de Utrechtse Vogelwacht een overzicht van de veranderingen die hij zag gebeuren in de afgelopen 40 jaar in het gebied Maartensdijk en omgeving.

De Vogelwereld in de periode 1970-2011

Natuurhistorische schets van Maartensdijk en omgeving Uit: **De Kruisbek** jrg. 56 juni 2013 .

Luuk Draaijer

Wanneer je al sinds 1970 in Maartensdijk woont, dan heb je veel zien verschuiven in de persoonlijke lijstjes met vogelwaarnemingen.

Omgeving en landschap

De omgeving van Maartensdijk kunnen wij ons, wonend in het Gooi, goed voor de geest halen. Het wordt in dit artikel een 'slagenlandschap' genoemd met veel open weidelandschap en daarnaast tegen Utrecht aan en langs de oostkant meer besloten delen; daar is meer bebouwing. Aan dit landschap is in vier decennia niet veel veranderd. Het natte polderlandschap ten noorden van Achttienhoven werd met de aanleg van Noorderpark en de Korssesteeg met diverse boerderijen ontsloten. Het dorp Maartensdijk is flink uitgebreid. Kennen veel vogelaars de situatie nog dat je tussen Hilversum en Utrecht geen A-27 had?

Lijkt de omgeving uiterlijk niet veranderd, de verdergaande rationalisering en intensivering van de landbouw hebben wel degelijk invloed gehad op de vogelstand:

- Eiwitrijk raaigras in plaats van kruidenrijk gras
- Meerdere keren per jaar maaien, soms al in april
- Mest injecteren
- Verdwijnen van hekken en weidepaaltjes, daardoor geen kruidenrijke randjes meer langs de weilanden
- Bestrijding van ongewenste kruiden
- Grootschalige verbouw van mais, nodig als veevoer

De cyclus van de grutto loopt niet meer in de maat met de cyclus van de grasoogst in het voorjaar. Boeren gaan er steeds meer toe over

om tot aan de slootrand en tot aan de weg alles 'schoon' te maaien, of met onkruidbestrijdingsmiddelen te verdelgen.

Afname van aantallen

De rijkelijk met bloemen begroeide weiden en bermen gaven broedgelegenheid aan de vogels van het open weidegebied. Luuk Draaijer noteerde in 1986 in zijn dagboek ten noorden van Maartensdijk zeer veel *kieviten*, soms op 30 tot 40 meter van elkaar, het leken wel koloniebroeders! Met de kieviten gaat het geleidelijk slechter. Het groeizame raaigras wordt nu al eind april gemaaid, waar moeten de jonge pullen blijven? Het aantal kraaien en meeuwen is snel toegenomen en boeren maken vaker melding van vossen. De aantalsontwikkeling voor de kievit ging van zestig paren in 1986 naar vijf à zes paar in het seizoen 2009-2010.

Van de *grutto* zijn de aantallen minder spectaculair dan voor de kievit, maar vanuit huis nam Luuk toch in alle windrichtingen wel 3 à 4 paar waar. Vanaf de tweede helft van de jaren negentig moest hij vaststellen dat er niet meer met succes gebroed is rond Maartensdijk. Het gruttoverhaal loopt parallel met dat van de *veldleeuwerik*. Op iedere fiets- of wandeltocht waren ze overduidelijk aanwezig en lijkt na halverwege de jaren negentig uitgestorven. Letterlijk van de lokale landkaart verdwenen ook de tureluur, de patrijs en de watersnip. De blauwe reiger ging in aantal terug van 70 paar in

1975 naar negen paar in 2010.
Bos- en tuinvogels die verdwenen, of sterk in
aantal terug liepen zijn: spotvogel, kneu,
zomertortel en grauwe vliegenvanger.

Niet alleen kommer en kwel, er waren ook soorten die in aantal toenamen

Denk aan de ooievaar, die dankzij een intensief
fokprogramma's in ons land bij Westbroek nu
met vijf paar aanwezig is. De grote zilverreiger
is geen zeldzame gast meer in de weidegebieden
tussen Westbroek en Maartensdijk.

Het eiwitrijke weidegras is zeer aantrekkelijk
voor ganzen in het winter- en lenteseizoen.
Kolganzen zorgden soms voor een waren
invasie, zoals in de winter van 2010. De grauwe
gans is na de vervolging in de jaren vijftig, zestig
weer een algemene verschijning. En ook de
nijlgans wint snel terrein. De zwarte kraai en de
ekster worden minder bejaagd en dat merk je
meteen aan de aantallen ook rond Maartensdijk.
En recent verschijnt de kleine mantelmeeuw in
het broedseizoen op de graslanden, maar ik denk
dat de weidevogels daar niet happig op zijn!
Opvallende binnenkomer in het gebied is sinds
2008 de roodborsttapuit.
Het notitieblokje van Luuk Draaijer laat verder

een toename zien van de putter, de Turkse tortel
en de zwartkop.

Goed faunabeheer, wie heeft de regie?

De terugkeer van de ooievaar en de das tonen
aan dat het mogelijk is om met inspanning van
vrijwilligers iets van de 'oorspronkelijke' natuur
te herstellen. Het Utrechts Landschap en
Staatsbosbeheer hebben het beheer van natuur en
landschap in hun takenpakket, maar kunnen in
het huidige economische klimaat hun opdracht
om biodiversiteit te vergroten niet goed waar
maken. Het substantieel ondersteunen van de
landbouw bij het natuurvriendelijk beheer door
boeren loopt ook stuk op de financiële
beperkingen van de overheid.

Wat in ieder geval wel zou kunnen gebeuren, is
een natuurvriendelijker beheer van bermen en
slootkanten, waardoor weer iets van de fleur en
de kleur in het buitengebied terug komt. Gaan
gemeenten en provincie zich daar sterk voor
maken? Zij spreken zich in nota's uit voor
'Ruimte voor een Vitaal Platteland'. Welke
middelen hebben zij daarvoor beschikbaar? Of
moet een plaatselijk initiatief van bijvoorbeeld
een weidevogelgroep de stoot tot verandering
geven?

Wat stond er nog meer aan interessante artikelen in de vogelbladen?

Dutch Birding jrg. 35 (4) 2013. Tijdschrift
voor Palearctische vogels. E.B. Ebels.
'Steppeklapekster op Texel nov. 2012'. R.E. vd
Vliet & T. Ghestempe 'Endemic landbirds of
French Polynysesia'. R.E. vd Vliet 'De
witbuikkwartelsnip'.

Fitis jrg. 49 (2) 2013 Vogelwerkgroep Zuid-
Kennemerland. A. Bloem. 'Landje van
Gruijters, Nova Zembla en Ford Noord in 2012'.
P. v. Wieringen 'Een terekruiter in Spaarndam'.
J. Kuijs. 'Creatief met vogelgeluiden',
vogelgeluid is moeilijk in woorden te vangen,
wat wordt bedoeld met striduleren, balderen of
kiekeren? Zou het uitwisselen van sonogrammen
een eind kunnen maken aan misverstanden met
geluidsomschrijvingen?

De Grauwe Gans jrg. 29 (2) 2013. Vogel- en
Natuurwacht 'Zuid-Flevoland.' H. Koffijberg
'Knobbelswanen in Almere'. WG Grauwe
Kiekendief 'Vogelakkers aan de Dodaarsweg,

een tijdelijk Luilekkerland'. T. Kalkman
'Tuinvogeltelling winter 2012-2013'.

De Kieft jrg. 37 (3) sept. 2013.

Vogelbeschermingswacht Zaanstreek. Ed Staats
'Eerste broedgeval boomklever in de
Zaanstreek'. A. v. Poecke. 'Huismussen
Zaanstreek geteld/ de mussen van gemaal
Soeteboom gered!' R. Koeman 'Inventarisatie
roerdomp en snor in polder Westzaan'.
'Provinciale ganztellingen in 2011 en 2012'.

De Kruisbek jrg. 56 (3) 2013 Vogelwacht
Utrecht N. v. Duivendijk 'Determinatie matkop
en glanskop'

Vogels jrg. 33 zomer 2013. Vogelbescherming
Nederland. Maar dit tijdschrift is door elke
vogelaar al stuk gelezen. Ten overvloede 'Uit de
inhoud': nachtzwaluw, prachvogels, De
Wadden, De mysterieuze ijsvogels, Actie 'Red
de rijke weide!', Zeearend in de polder.

Het Vogeljaar jrg. 61 (3) feb. 2013. Tijdschrift

voor vogelstudie en vogelbescherming. E. Brandenburg .Boomklevers in landschapsparken in Friesland. W. Smeets ging op vogelreis door N-O Engeland en Z-O Schotland. H. Houtman. 'Vogel met kleurafwijking op Texel'.

Vogelnieuws jrg. 26 (4) aug. 2013. Vakblad voor vogelbeschermers. R. de Vos. 'Agrarisch natuurbeheer vraagt minder kwantiteit en meer kwaliteit', dr. David Klein deed belangrijke aanbevelingen voor agrarisch natuurbeheer, aanbevelingen die de staatssecretaris intussen overgenomen heeft. G. Ottens.

'Waarnemingen.nl als tool voor je werkgroep'. R. Buiten 'Hondsbosse strandvlakte nuttig voor vogels?' R. de Vos. 'Blauwe kiekendief dreigt te verdwijnen van de eilanden'.

Vogels jrg. 33 (3) zomer 2013. Tijdschrift over vogels en natuurbescherming. R. de Vos.

'Snorder in het duister'. H. Peters. 'Texel, hét

vogeleiland van Nederland'. N. Jansma.

'Mysterieuze ijsvogels'. N. Jansma. 'Red de rijke weide'. R. de Vos. 'De groene muur'. M. Wesseling. 'Zeearenden in de polder'. Bijna alle vogelliefhebbers zijn toch al lid van vogelbescherming en hebben deze artikelen plus de schitterende foto van de springende, baltsende kleine trap al in hun bezit? Verleidelijk artikel over de Camargue van Idde Lammers, maar ja, de vakantie is nu voorbij (voor de meesten). H. Peeters over de diergedragkundige Tim Birkhead, die al veertig jaar meerkoeten onderzoekt.

Onze Waard jrg. 44 (2) 2013. Natuur- en vogelwacht 'De Alblasserwaard'. A. Stip schrijft over het werk van de stadsvogeladviseur Johan Sterk, ambassadeur voor de vogel in zijn stad Gorinchem.

De hier besproken tijdschriften zijn er voor alle leden van onze Vogelwerkgroep. Nieuwsgierig geworden naar een van de zeer beknopt samengevatte artikelen? Neem op een lezingavond even contact op met één van de bestuursleden, of met Paul Keuning 06-128415448.

Overzicht ledenmutaties t/m 14-10-2013

Nieuwe leden

C. van Kuilenburg	Incadreef 37	3563 XA Utrecht	0655167581
Hilde de Rooij	Molenweg 29	1251 LS Laren	0640689865
Henk Rigter	Molenweg 29	1251 LS Laren	0622116183
M. Quené	Hazelaarlaan 23	1214 LK Hilversum	0356218731
A. van Wijngaarden	Meerkoetweide 15	3742 XS Baarn	0355420324

Adreswijzigingen

D. Nydam	Lorentzweg 81	1403 EM Bussum	0356950483
Vereniging van Vrienden van het Gooi	Postbus 1080	1270 BB Huizen	62508825
A. van der Knaap	Langgewenst 3	1211 BA Hilversum	0356830080
T. Verhulst	't Jagerspaadje 7	1231 KJ Loosdrecht	0648137759

Opgezegd

J W. van Galenlast	Prinses Irenestraat 4	1398 CH Muiden	0294410037
A J. van den Hout	Lage Vuurscheweg 27	1251 TS Laren	0355318683
R. Jansen	Thomassenstraat 8	3572 KG Utrecht	0655547130
J. van Kampen	Thomassenstraat 8	3572 KG Utrecht	0652354393
N. Alberts	Raadhuislaan 41	3755 HA Eemnes	0355389007
J-W. Alberts	Raadhuislaan 41	3755 HA Eemnes	0355389007

Agenda Algemene Ledenvergadering VWG 28 november 2013

Hierbij nodigt het bestuur de leden uit voor de Algemene Ledenvergadering van de Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken op donderdag 28 november 2013 in de Infoschuur van GNR. Aanvang 20.00 uur.

De agenda luidt als volgt:

1. Opening en mededelingen bestuur
2. Vaststellen verslag Algemene Ledenvergadering van 28 maart 2013
3. Bespreken en vaststellen jaarplan en begroting 2014
 - Jaarplan 2014
 - Begroting 2014
 - Contributieregeling
4. Dineke Sluijters Vogelfonds
 - Projectvoorstellen
 - Voorstellen en samenstelling commissie
5. Bestuurssamenstelling en –verkiezing
 - Aftredend zijn:
Paul van der Poel
Wobbe Kijlstra
 - Herbenoembaar is:
Han Westendorp
 - Kandidaten voor bestuursfuncties zijn:
Egbert Leijdekker voor de functie van penningmeester
Huub Casander voor de functie van secretaris
6. Rondvraag en sluiting

Het verslag van de ALV van 28 maart 2013 staat in De Korhaan van april; de begroting en projecten Dineke Sluijters Vogelfonds in De Korhaan van november en natuurlijk op www.vwggooi.nl

Na de pauze vertelt Jelle Harder over het project Rioolwaterzuivering Huizen als natuurparel.

Op zijn initiatief is het terrein op de RZWI in Huizen aangepast om ijsvogels, vleermuizen, oeverzwaluwen en vele andere dieren en ook planten onderdak te geven. De financiële steun kwam onder andere van het Dineke Sluijters Vogelfonds.

Jaarplan VWG 2014

Bestuur

De Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken is een grote, actieve vereniging in een rijk geschakeerd werkgebied met een grote rijkdom aan vogels. Zoals de statuten omschrijven is de doelstelling van de vereniging: *'Het bestuderen en beschermen van de in het wild levende vogels binnen het werkgebied.'* Net als vogels zijn ook VWG-leden er in verschillende soorten:

Korhaanlezers, actieve leden, werkers, genieters, twitchers en supporters. De motieven om lid te zijn lopen sterk uiteen. Momenteel telt onze ledenlijst zo'n 750 leden. Veel leden zijn vooral lid om de vogels te steunen. Zij ontvangen ons verenigingsblad De Korhaan en komen soms naar een lezing of excursie. Een flink deel van de leden is ook zelf aan de slag met de bestudering en bescherming van vogels. We treffen hen in de diverse subgroepen van onze vereniging. Zij zorgen voor nestgelegenheid, tellen broedvogels, proberen kwetsbare nestsituaties te beschermen of zorgen voor kennisoverdracht in onze cursus op lezingenavonden of tijdens excursies.

Voor al deze soorten leden is een plaats in de VWG, maar hoe je het ook wendt of keert: we zijn een vogelwerkgroep. Het zijn de leden die het doen. De vereniging bestaat dankzij de subgroepen. De VWG is er daarom ook voor de leden: voor leden die plezier beleven aan vogels. Die plezier beleven aan het samen leuke of nuttige dingen doen. Een verband van mensen met een gedeeld plezier en een gedeelde passie. Dat plezier, die interesse, die energie is weer goed voor de vogels.

De vereniging is en blijft daarbij een vrijwilligersvereniging. Het betekent dat, als leden er zelf geen plezier aan beleven of ergens geen motivatie voor hebben, er weinig van de grond zal komen. De diverse subgroepen zijn de vitale kernen van de vereniging. In de subgroepen vindt de afstemming plaats op de vele initiatieven en werkzaamheden die namens de VWG worden ontplooid. De subgroepen kennen een sterke autonomie. Wat wel of niet wordt opgepakt bepalen de uitvoerders of initiatiefnemers van de activiteiten in belangrijke mate zelf. Dit alles betekent dat er veel activiteiten worden ontplooid, maar ook dat de

VWG tevreden moet zijn met een zekere mate van toevalligheid. Ook dat we niet moeten treuren als activiteiten soms stil vallen door gebrek aan animo om ze op te volgen. Er zijn immers ook weer nieuwe activiteiten die er bij komen.

De vereniging loopt op de energie van vrijwilligers. In de werkgroepen, maar ook in het bestuur. Het bestuur van de VWG ziet als haar taak om de energie in de subgroepen te ondersteunen en te faciliteren. Het wil de kaders formuleren en bedding verzorgen voor de energie, ambities van de leden die met vogels en het vogelbelang begaan zijn en zich daarvoor willen inzetten. Het gaat er daarbij om het werk van de subgroepen en de leden die daarin actief zijn vooral mogelijk te maken. Formeel vertegenwoordigt het bestuur de vereniging, ook naar de subgroepen, met financiële middelen, met de juridische rechtspersoon en met ledenaanwas. Er is daarbij geen echt verenigingsbreed inhoudelijke bestuursprogramma. Het bestuur bewaakt in de eerste plaats de continuïteit, zowel financieel als in ledenaantal. In de tweede plaats, en daar gaat het meeste werk in zitten, zorgt het bestuur voor een actief gesprek tussen leden met ideeën en de subgroepen. Dit is een dialoog, een zoekproces, waarin vooral ook de gezamenlijke financiële huishouding op een herkenbare en acceptabele manier wordt benut voor de diverse activiteiten. Dat betekent dat veel werk in de subgroepen en het bestuur gedaan wordt, als er ook zin en motivatie is. Een idee dat misschien zinvol is maar niet direct wordt geadopteerd blijft dus op de plank liggen tot er iemand komt die zich wel er voor in wil zetten.

In 2013 heeft er substantiële verandering in de samenstelling van het bestuur plaatsgevonden (4 leden afgetreden en 4 zijn er toegetreden). Een en ander neemt niet weg dat we 2014 gelukkig weer kunnen ingaan met een enthousiast bestuur. Enkel voor het onderdeel communicatie is een versterking nog wel wenselijk.

Met de hierboven beschreven bestuursfilosofie gaan we in 2014 verder aan de slag. Door verbindingen te stimuleren tussen de verschillende groepen binnen de vereniging

willen we het onderling benutten van elkaar kennis, kunde en capaciteiten beter mogelijk maken.

Concreet gaan we natuurlijk door met het organiseren van de nieuwjaarsbijeenkomst. Ook willen we werken aan een zichtbare activiteitenkalender. Hierin niet alleen het excursie- en lezingenprogramma, maar ook alle andere activiteiten binnen de VWG willen we daarin inzichtelijk en beter toegankelijk maken. Met het gezamenlijk gebruik van de Infoschuur met andere groene groepen verwachten we dat er ook hier dwarsverbanden gaan ontstaan. Dit is natuurlijk afhankelijk van de energie die de leden hier zelf van krijgen en in willen stoppen. Als bestuur willen we dit graag faciliteren. De Nationale Vogelweek is in 2014 gepland van 17 t/m 25 mei. Dit biedt voor onze Vogelwerkgroep kansen om een breder publiek te trekken. Het bestuur heeft eind 2013 de verschillende groepen al aangemoedigd om in deze week iets te organiseren.

Excursies, cursussen en lezingen

Wat is nu leuker dan samen het veld ingaan en speuren en luisteren naar de vogels en ondertussen nieuwe weetjes opdoen van andere (ervaren) vogelaars? Om de kennis van vogels te verbreden en te verdiepen in verenigingsverband organiseert de VWG al vele jaren een uitgebreid programma excursies. De excursies hebben tot doel nieuwe leden kennis te laten maken met vogels kijken en ook de onderlinge band tussen de leden te versterken.

Voor het leiden van de excursies is uit het ledenbestand een groep excursieleiders samengesteld. Zij maken samen het jaarprogramma, waarvoor zij een dag samen op pad gaan en na afloop het programma rond maken. Voor het programma 2014 is ook een enquête uitgezet via het Vliegenschuurgertje. Zeven leden hebben geantwoord op de vraag waar ze graag naar toe zouden willen. De meeste concrete wensen hebben we een plek gegeven. De Subgroep Excursies heeft diverse ideeën om het excursieaanbod gevarieerder te maken. Naast vaste excursieleiders kunnen ook excursies worden verzorgd door leden, die dat eenmalig willen doen. We gaan ook meer aanhaken bij de activiteiten die in de andere geledingen van de vogelwerkgroep plaatsvinden. Lezingen,

contactavonden en excursies bouwen zo op elkaar voort, bijvoorbeeld over vogeltrek in oktober.

Voor de binnenlandse excursies staan in 2014 ongeveer dertig uitstapjes op het programma. Extra excursies kunnen ook nog tussentijds worden ingevuld. Die worden dan aangekondigd via de Nieuwsbrief. Het is een afwisseling van wandelen en soms fietsen (meestal in ons eigen werkgebied) en auto-excursies van een halve tot één dag naar verder weg gelegen terreinen. We zullen ook openbare excursies organiseren, vooral in de Nationale Vogelweek van 17 t/m 25 mei 2014. Om de dwarsverbanden binnen de vereniging te versterken, hebben we bijvoorbeeld een excursie gepland met de werkgroep roofvogels over het ringen van bosuilen. Verder willen we samen met de Werkgroep weidevogels een openbare excursie organiseren in de Nationale Vogelweek.

In 2014 staan zoals gebruikelijk een voor- en een najaarsweekend op het programma, waarschijnlijk naar Drenthe en naar Zeeland.

Voor de buitenlandse reizen is er een aparte groep, die de voorbereiding hiervoor geheel voor haar rekening neemt. Volgens traditie wordt de nieuwe bestemming pas bekend gemaakt op de avond, waarop het verslag en de dvd van de vorige reis worden getoond. De informatie over de bestemming van 2014, en de wijze van inschrijving voor deze reis, zullen vanaf 15 november 2013 in de Nieuwsbrief en op de website te vinden zijn.

De Fotowerkgroep heeft in 2014 de volgende activiteiten gepland: excursies, avonden met workshops en een expositie. De expositie zal plaatsvinden in het Meenthuis in Blaricum (Blaricummeent) en zal worden geopend in de Nationale Vogelweek. Tevens zal in de Nationale Vogelweek een excursie worden gepland in combinatie met een bezoek aan de expositie.

De lezingavonden worden nu via de Subgroep Excursies in het bestuur vertegenwoordigd. Feiko Prins verzorgt ons lezingenprogramma, waarvan er volgend jaar negen gepland staan. In 2014 proberen we waar mogelijk verbinding te maken tussen lezingen en excursies.

Naast de lezingavonden organiseert onze vereniging in het winterhalfjaar ook maandelijks contactavonden. De organisatie

van deze avonden wordt inhoudelijk gelegd bij de verschillende groepen van de VWG. In 2014 gaan we hier mee door en de contactavonden van januari tot maart staan alweer in het programma. De coördinatie en planning worden momenteel door het bestuur gedaan. Een van de contactavonden is de inmiddels traditionele nieuwjaarsbijeenkomst. Op deze avond presenteren alle binnen de vereniging actieve groepen zich, wat resulteert in een levendige en niet te missen avond. Deze staat nu gepland op woensdag 8 januari 2014.

Al een groot aantal jaren wordt door de Subgroep Cursussen de succesvolle vogelherkenningscursus georganiseerd in voor- en najaar. In een combinatie van lezingavonden en excursies in het veld worden beginnende vogelaars voor de rest van hun leven besmet met het 'vogelvirus'. Een belangrijk deel van deze cursisten besluit ook om (daarna) lid te worden van de VWG. In 2014 gaat dit vast ook weer gebeuren.

Onderzoek en bescherming

Een scala van groepen vormt samen de Subgroep Avifauna binnen de VWG. Deze groepen houden zich bezig met onderzoek en beschermingsmaatregelen. Voor 2014 staat er ook weer heel veel op het programma. Soms het o zo belangrijke 'zwoegen in het vooronder'; het er gedurende veel jaren bij weer en bij wind maar weer op uittrekken om nesten te controleren, te inventariseren of te beschermen. Soms door bijzondere activiteiten te ontplooiën bijvoorbeeld voor de boomvalkbescherming of om mensen op te leiden om broedvogels te inventariseren, of om weer eens wat bij te spijkeren.

Vanuit de subgroep wordt jaarlijks een 'Vogel van het jaar' gekozen. In 2013 was dit de goudvink en in 2014 wordt het de gaai.

De Werkgroep Broedvogels inventariseert jaarlijks gebieden van Natuurmonumenten, Goois Natuurreservaat, Staatsbosbeheer en Waternet. Meer dan 20 verschillende gebieden zijn de afgelopen jaren geïnventariseerd, zodat we nu een goed beeld hebben van de zeer rijke broedvogelpopulatie in ons werkgebied.

Vergelijkingen met oude tellingen laten zien dat er vaak grote veranderingen optreden. Het blijft daarom interessant en noodzakelijk om de

broedvogels te monitoren. Ook in 2014 gaan we hiermee verder. Traditioneel houden we in november een bijeenkomst waar we de resultaten van de inventarisaties presenteren en vooruitblikken op het volgend jaar. We zullen in 2014 tevens een voorjaarsbijeenkomst houden met een snelcursus inventariseren volgens BMP waarbij ook de verschillende contactgeluiden van broedvogels worden behandeld. De werkgroep telt op het verzoek van GNR de akkervogels in de Naarder Eng om te bepalen wat het effect is van het vogelvriendelijke beheer van deze akkers.

De Werkgroep Zwaluwenonderzoek continueert het monitoren en beschermen van de huis-, boeren- en oeverzwaluwen. De resultaten worden gepubliceerd in De Korhaan. Zij gaan ook naar Sovon t.b.v. het landelijke project. De activiteiten voor gierzwaluwen blijven op een laag pitje door gebrek aan belangstelling hiervoor bij de leden. De projecten 'Boerenzwaluwen onder de brug' en 'Boerenzwaluwen onder aanlegsteigers' zullen worden voortgezet. Er zal worden nagegaan of er elders in het werkgebied nog mogelijkheden zijn voor deze projecten. Aan uitbreiding van het aantal zwaluwtilen voor huiszwaluwen zal pas worden gedacht, nadat tenminste een van de drie huidige tilen is bezet. De voorbereidingen voor de aanleg van een oeverzwaluwwand op de golfbaan bij Naarden zullen in gang worden gezet. Aan Staatsbosbeheer zal worden voorgesteld de zandwand voor oeverzwaluwen in de Naardermeent te slechten en om een nieuwe zandwand te creëren, of een kunstwand te laten zetten.

Onze Werkgroep Roofvogels doet door de jaren heen veel onderzoek naar het 'reilen en zeilen' van de roofvogels in het Gooi. Roofvogels zijn uitmuntende graadmeters voor de stand van de natuur. Daar moeten letterlijk vele hoge bomen voor worden beklommen! Veel aandacht wordt ook besteed aan het tegengaan van verstoring en vervolging en aan het geven van voorlichting over de bescherming van roofvogels. Eén van de meer kwetsbare soorten in het Gooi is de prachtige boomvalk. Ondanks de grote druk vanuit een steeds intensiever gebruikte leefomgeving broedt de boomvalk nog steeds op verschillende plaatsen in onze regio. Om meer inzicht te krijgen in de bedreigingen én kansen

voor boomvalken wil de werkgroep in 2014 meer aandacht besteden aan deze soort door middel van het aanbrengen van kleurringen en het voortzetten van het volgen van het broedproces d.m.v. minicamera's.

De Werkgroep Weidevogelbescherming kent een uitstekende samenwerking met de boeren van Eemland en andere bij de weidevogelbescherming betrokken organisaties. Evenals in 2013 zal ook in 2014 weer veel werk verzet gaan worden voor de bescherming van de weidevogelnesten in de Westelijke Eempolders (exclusief de reservaten van NM en SBB). De bijzondere samenhang tussen een groot kerngebied, beheerd door Natuurmonumenten en de bijna 1000 hectare grote ring er omheen waar door boeren en vrijwilligers extra zorg wordt besteed aan de bescherming van de weidevogels, leidt tot een heel gunstige Ausgangssituatie. Niet voor niets heeft Eemland landelijk een zeer goede reputatie als het gaat om de bescherming van de zo in de verdrukking zittende weidevogels! Reden om ook in 2014 weer volop door te gaan. In de afgelopen jaren heeft de groep veel financiële middelen gespaard met de door de boeren verstrekte vrijwillige bijdragen aan de weidevogelbeschermers. Vooral snog staan deze middelen gereserveerd in de boekhouding van de VWG met als bestemming het realiseren van betere bescherming voor de weidevogels. In 2013 is gewerkt aan het opstellen een breed beschermingsplan. Mogelijk gaat hier in 2014 een start mee gemaakt worden en kunnen de gespaarde euro's voor dit doel benut worden.

De Werkgroep Eempoldertellingen telt al meer dan 40 jaar tweewekelijks alle vogels in de westelijke Eempolders. Dit heeft al heel veel inzichten opgeleverd in de ontwikkeling van de vogelstand in dit gebied. De resultaten zijn de laatste jaren uitgebreid geanalyseerd en gerapporteerd door Jan Mooij, de huidige coördinator van deze groep. Het hoeft geen betoog dat deze activiteit ook in 2014 wordt voortgezet. Er is wel behoefte aan nieuwe tellers om het team aan te vullen.

De Werkgroep IJsvogels komt op voor de belangen van de prachtige vogel. Als gevolg van een paar zeer strenge winters is de ijsvogelpopulatie gedecimeerd. Neemt niet weg dat de werkgroep IJsvogels in 2014 weer vol

energie aan de slag gaat met het onderhouden van de ijsvogelwanden en het volgen van de ontwikkeling van de (broedende) ijsvogels in ons werkgebied.

De Werkgroep Nestkasten heeft verspreid in ons werkgebied een groot aantal nestkasten hangen, die door de enthousiaste deelnemers verzorgd worden. Daarnaast worden de broedresultaten zorgvuldig gevolgd en samengevat in een rapport. De gegevens worden ook landelijk verzameld en geëvalueerd in de landelijke werkgroep Nestkast.

In alle stilte is de Werkgroep Tuinvogelonderzoek actief. Ook in 2014 gaat deze weer door met het jaar rond tellen van de vogels in eigen tuinen. De gegevens worden ingezameld door Egbert Leijdekker, die deze weer in een overzicht rapporteert.

Ook is het Vogelringstation binnen de VWG vertegenwoordigd met een groep enthousiaste vogelringers. Het ringen van vogels gebeurt enkel in het kader van door het vogeltrekstation goedgekeurde onderzoeksprojecten. De groep heeft verschillende projecten lopen met verschillende soortgroepen: ooievaars, roofvogels, oeverwaluwen, ganzen, uilen, raven. Daarnaast een zogeheten 'Constant Effort Site' (CES) waarbij wekelijks op eenzelfde plek vogels worden gevangen en geringd. Deze CES-locatie bevindt zich aan de oever van het Gooimeer.

Communicatie

Op dit moment is er geen apart bestuurslid beschikbaar voor de Subgroep Communicatie. De verschillende onderdelen van deze subgroep worden daarom door verschillende bestuursleden zo goed en zo kwaad als mogelijk is ondersteund. Gelukkig is ondersteuning vaak niet of nauwelijks nodig en weten de groepen zichzelf prima te redden. Het hebben van een vast contactpersoon voor deze subgroep in het bestuur is echter wel handig

De redactie van De Korhaan heeft ook in 2014 weer het plan om vijf Korhanen uit te brengen. Een heel belangrijke activiteit voor onze vereniging aangezien hiermee alle leden bereikt worden. De enthousiaste en hardwerkende redactie heeft wel behoefte aan uitbreiding met een of enkele enthousiaste leden.

Met de website van onze Vogelwerkgroep

bereiken we niet alleen alle leden, maar zijn we ook voor de hele wereld zichtbaar. Het spreekt vanzelf dat ook in 2014 de website actief en actueel wordt gehouden door de webmaster en de nog wat kleine schare van mensen die hiervoor bijdragen leveren. Op de website zijn ook in 2014 weer de volgende onderdelen te vinden: VWG programma, actualiteiten, verslagen van excursies, andere activiteiten en onderzoeksrapporten, De Korhaan (digitale versie), en nog veel meer informatie over onze vereniging.

Als VWG hebben we ook een promotiekraam. Deze is bedoeld om onze vereniging en activiteiten tijdens evenementen onder de aandacht van het publiek te brengen. Naast informatie over de VWG en zijn activiteiten worden ook allerlei vogelgerelateerde producten voor verkoop aangeboden (boeken, cd's, "gadgets" etcetera). Hade Rijvers stopt als trekker van de promotiekraam. In 2014 willen we hier wel mee doorgaan, maar er is dringend behoefte aan enthousiaste mensen, die deze promotiekraam willen verzorgen.

Begroting VWG 2014

	Begroting in €	
inkomsten	2014	2013
contributies	13.000	13.500
giften	1.000	1.000
rente	1.000	1.250
Totaal inkomsten	15.000	15.750

Kosten		
algemeen	3.850	3.400
vogelringstation (donatie)	500	500
promowinkel	0	-500
huur infoschuur	2.200	1.200
avifauna	250	250
eempoldertelling	0	0
ijsvogels	0	0
nestkasten	700	700
sg communicatie	9.250	10.200
sg excursies (binnenland)	0	0
buitenland excursies	850	0
roofvogels	0	0
tuinvogelonderzoek	0	0
sg cursus	-1.650	0
broedvogelinvent.	-800	0
weidevogel	0	0
zwaluwenonderzoek	350	0
Totaal kosten	15.500	15.750

Resultaat	-500	0
------------------	------	---

Exclusief Dineke Sluijters Vogelfonds

<u>algemeen:</u>	overige kosten	3.100
	ledenadministratie	750
		<u>3.850</u>
<u>huur</u>		
<u>infoschuur:</u>	2013 is Westerheem	
<u>sg</u>		
<u>communicatie:</u>	ledenavonden	600
	Korhaan	8.250
	website	150
	overig	250
		<u>9.250</u>

Contributieregeling

Met dit bericht wordt het betalingsgedrag onder de aandacht gebracht met betrekking tot de contributies. Het innen van de contributies is een uiterst tijdrovende en kostbare aangelegenheid voor de financiële administratie. In de maand januari worden namelijk circa 750 acceptgirokaarten verstuurd. Er wordt dan verzocht om de contributie binnen één maand te voldoen en circa 350 leden geven daar gehoor aan. Circa 250 leden kiezen ervoor om nog een maand extra de tijd te nemen om aan het betalingsverzoek te voldoen. Een eenvoudige rekensom leert dat er dus een herinnering moet worden verstuurd aan ruim 150 leden.

Het merendeel van die 100 leden betaalt dan wel, maar neemt daar ook de tijd voor. Uiteindelijk wordt er nog een aparte herinneringsbrief verstuurd en ook dan betalen sommige leden niet, met het gevolg dat die moeten worden uitgeschreven wegens wanbetaling.

Het bestuur van de vogelwerkgroep heeft daarom een besluit genomen dat als volgt is:

- in de tweede week van de maand januari wordt de acceptgirokaart verstuurd, met het verzoek om binnen één maand de contributie te betalen;
- de leden die niet aan dat verzoek hebben

voldaan ontvangen daarna nog eenmaal een herinneringsverzoek om binnen één maand de contributie voldoen;

- als men aan dat verzoek geen gehoor geeft, dan worden de leden die niet hebben betaald zonder verdere berichtgeving uitgeschreven als lid en zal daarvan melding worden gedaan in De Korhaan die in de maand mei wordt verstuurd.

Dit zijn stevige maatregelen, maar het bestuur is van mening dat de huidige methodiek te arbeidsintensief is en te kostbaar gezien de portokosten. Het grootste deel van de leden betaalt de contributie zoals het hoort. Voor iedereen die gewoon de contributie betaalt verandert er niets.

De investering in tijd, de energie, het geld en de frustratie bij 'niet betalen' wegen niet op tegen het jaarlijkse bedrag aan contributie van € 19. Als de ledenvergadering instemt met deze werkwijze zullen we deze bekend te maken bij de leden, opnemen in De Korhaan en de website

Voorstel

Stemt de ALV in met de contributieregeling:

- Acceptgiro in januari
- Herinnering binnen een maand
- Niet betalen is uitschrijven als lid

Projectvoorstellen Dineke Sluijters Vogelfonds

Totaaloverzicht aanvragen Dineke Sluijters Vogelfonds

Nr	Omschrijving	Bedrag	Advies commissie
14	Aanschaf portofoons	€ 245,-	Positief
15	Kleurringproject Raven	€ 300,-	Positief
16	Vogelfotografie tentoonstelling – Kunst op de Dijk	€ 1.133,-	Positief
17	Purperreiger Breukeleveen	€ 700,-	Positief
Totaal		€ 2.378,-	

Aanvraagnummer 14

Project: Aanschaf portofoons.

Indiener: subgroep excursies

Samenvatting: Bij de subgroep excursies worden portofoons gebruikt bij autodagexcursies om vanuit de auto met elkaar te communiceren en waarnemingen door te geven. De huidige portofoons zijn op en functioneren niet meer. Ze waren ook al aardig op leeftijd. Vanuit de groep excursieleiders is de behoefte eraan bevestigd en

de wens bestaat nieuwe aan te schaffen. Op basis van de inventarisatie wordt er voorgesteld zes nieuwe portofoons aan te schaffen.

Gevraagde bijdrage: € 270,-

Beoordeling: De gevraagde bijdrage aan dit project past binnen de doelstellingen van de vereniging en het DinekeSluijters Vogelfonds. Er is weliswaar geen sprake van een specifiek project, maar vervanging van materialen binnen de vereniging.

Advies: De commissie stelt voor dit verzoek te honoreren.

Besluit: Gezien het relatief geringe bedrag van de investering, en het feit dat er sprake was van enige urgentie, heeft het bestuur binnen het mandaat zijn goedkeuring gegeven en inmiddels zijn de zes portofoons aangeschaft. Van dit project wordt dus terugmelding gedaan aan de Algemene Ledenvergadering.

Aanvraagnummer 15

Project: Kleurringproject Raven

Indiener: Pascal Gijsen

Samenvatting: In Nederland zijn in 100 jaar tijd slechts 500 raven geringd. Door indiener wordt, in samenwerking met Harry de Rooij en Daan Buitenhuis, een financiële bijdrage gevraagd voor het kleurringen van ravenpullen in het Gooi en Utrecht. Het doel van het project is het bepalen van dispersie, toename of verschuiving van raven in het Gooi, Utrecht en mogelijk elders in Nederland.

Het Vogeltrekstation heeft voor dit project een ring/kleurringvergunning afgegeven.

Gevraagde bijdrage: € 300,-

Beoordeling: De gevraagde bijdrage van dit project past binnen de doelstellingen van de vereniging en het Dineke Sluijters Vogelfonds en is voldoende onderbouwd. Jaarlijks zullen in het verenigingsblad De Korhaan de resultaten worden gepubliceerd.

Advies: De commissie stelt voor dit verzoek te honoreren.

Besluit: Op het moment van indienen was er sprake van urgentie in verband met de start van het seizoen. Het bestuur heeft binnen het mandaat zijn goedkeuring aan dit project gegeven. Van dit project wordt dus terugmelding gedaan aan de Algemene Ledenvergadering.

Aanvraagnummer 16

Project: Vogelfotografie tentoonstelling Kunst op de Dijk

Indiener: Hugo Weenen en Bertus van de Brink

Samenvatting: Tentoonstelling van circa 30 foto's van vogels die in het werkgebied van de Vogelwerkgroep voorkomen, plus informatie over deze vogel, tijdens de manifestatie "Kunst op de Dijk" in Eemnes op 1 september 2013 en later in het 'Meenthuis'. Het doel van het project is interactie van vogelfotograferende leden van

de Vogelwerkgroep met bezoekers van de tentoonstelling.

Gevraagde bijdrage: € 1.133,-

Beoordeling: Het onder de aandacht brengen van de vogels uit ons werkgebied voor een breder publiek middels een fototentoonstelling, past binnen de doelstellingen van de vereniging en het Dineke Sluijters Vogelfonds en is voldoende onderbouwd. Voorwaarde voor toekenning is dat, nadat de tentoonstellingen hebben plaatsgevonden, de foto's beschikbaar zijn voor andere (promotie) doeleinden.

Advies: De commissie stelt voor dit verzoek te honoreren.

Besluit: Op het moment van indienen was er sprake van urgentie in verband met de start van de tentoonstelling in Eemnes. Het bestuur heeft binnen het mandaat zijn goedkeuring aan dit project gegeven. Van dit project wordt dus terugmelding gedaan aan de Algemene Ledenvergadering.

Aanvraagnummer 17

Project: Purperreiger Breukeleveen

Indiener: Henk van der Kooij

Samenvatting: Het ophangen van minimaal twee camera's in de purperreigerkolonie te Breukeleveen om zo inzicht te krijgen op welke wijze zich predatie – het ene jaar veel, het ander jaar minder – in deze kolonie voordoet. De purperreiger is een soort van de Rode Lijst en verdient dus optimale bescherming. Het doel is het met meer zekerheid vaststellen van de predator(en) en op welke wijze deze predatie van nestjongen hoog in bomen kan plaatsvinden. Door de indieners van het project wordt nog onderzocht of de camera's gehuurd kunnen worden en in dat geval kunnen de kosten van de investering iets lager zijn.

Gevraagde bijdrage: € 700,-

Beoordeling: De gevraagde bijdrage van dit project past binnen de doelstellingen en werkgebied van de vereniging en het Dineke Sluijters Vogelfonds en is voldoende onderbouwd. Het heeft de voorkeur van de commissie dat de camera's worden aangeschaft, zodat deze wellicht voor andere projecten gebruikt kunnen worden. Het verschil tussen huurkosten en aanschafkosten is waarschijnlijk gering.

Advies: De commissie stelt voor dit verzoek te honoreren.

Voorstel bestuur

Het bestuur legt bovengenoemde projecten ter goedkeuring voor aan de ALV

Overige zaken Dineke Sluijters Vogelfonds

1. Voorstel tot aanpassing van het Bestedings- en beheerplan

In artikel 12 is opgenomen dat de zittingstermijn van de leden twee jaar is en dat een lid eenmaal terstond herbenoembaar is. Bij het opstellen van dit plan is geen rekening gehouden met het feit dat op enig moment het merendeel van de commissie gelijktijdig dient af te treden. Dat wordt door de commissie als onwenselijk beschouwd, omdat dan het risico bestaat dat alle ervaring tegelijk wegvalt.

Door de commissie en het bestuur van de Vogelwerkgroep wordt voorgesteld om de zittingstermijn te handhaven, maar het aantal keren dat een lid herbenoembaar is te wijzigen in twee keer.

2. Voordracht nieuwe commissieleden

Door het vertrek van Dick Jonkers en het feit dat Piet Spoorenberg thans voorzitter van de vereniging is geworden, zijn er twee vacatures binnen de commissie. In het kader van de invulling van deze vacatures wordt voorgesteld om Hilde Veenstra en Juun de Boer als commissieleden te benoemen.

3. Herbenoeming leden

De zittingstermijn van de eerste periode van twee jaar van Feiko Prins, Joost Dijkstra en Egbert Leijdekker is inmiddels verstreken en op

grond van het reglement zijn zij terstond herbenoembaar. Genoemde heren hebben aangegeven aan te willen blijven als commissielid en daarom wordt er door het bestuur voorgesteld hen te herbenoemen.

4. Beheer van de gelden

In het beheerplan is opgenomen dat, om een maximaal rendement te verkrijgen, de gelden als volgt worden beheerd:

- 10% van het fonds op een direct opvraagbare spaarrekening geplaatst
- 40% van het fonds op een spaarrekening met een hogere rente geplaatst, waarbij er toch de mogelijkheid bestaat van opname (eventueel met rentekorting)
- 40% van het fonds op een spaarrekening met een langere looptijd van vijf jaar.

Gezien de huidige lage rentestand bij de Nederlandse banken is er tot nu toe voor gekozen om de gelden van het fonds alleen op een direct opvraagbare spaarrekening te plaatsen. Wanneer de gelden op een meerjarige rekening worden geplaatst, is de rentevergoeding nog steeds relatief erg laag. Voorgesteld wordt om dit artikel te laten vervallen en de penningmeester van de Vogelwerkgroep te laten bepalen op welke wijze de gelden worden vastgezet. In de jaarrekening van de vereniging zal hier jaarlijks verantwoording over worden afgegeven.

Voorstel Bestuur

Het bestuur stelt de ALV voor in te stemmen met bovengenoemde punten.

Programma

De lezingen en de contactavonden worden gehouden in de Infoschuur 't Gooi, Naarderweg 103, 1217 GL Hilversum (bij de natuurbrug).

Aan de excursies kan worden deelgenomen door alle leden, zonder aanmelding vooraf.

*Veranderingen worden aangegeven op de website en via de Nieuwsbrief.
Meldt u aan voor de Nieuwsbrief om op de hoogte te blijven van wijzigingen!*

Het programma op de website is leidend ten opzichte van onderstaand programma.

Woensdag 6 november 20.00 uur: Contactavond broedvogelinventarisaties.

Ook in 2013 zijn er weer verschillende broedvogelinventarisaties uitgevoerd in ons werkgebied. Op deze avond zullen we de resultaten presenteren. Verder zullen we vooruitkijken naar wat we het volgende jaar gaan inventariseren. De avond is bedoeld voor iedereen die wil weten welke vogels er in het Gooi en omstreken broeden en / of een actieve bijdrage wil leveren aan de broedvogelinventarisaties. Ook als je geen of weinig ervaring hebt met inventariseren, ben je van harte welkom om te luisteren. Er zijn ook mogelijkheden om volgend jaar mee te lopen.

Zondag 10 november: Auto ochtendexcursie Oostvaardersplassen. (Om ongeveer 15.00 uur terug) Antje van Slooten en Peter Jansen. Vertrek om 9.00 uur NS.- station Bussum -Zuid. Oostvaardersplassen, altijd spannend! Hoe is het weer, hoe zijn de wegen, mogen we er wel of niet wandelen? Toch valt er altijd veel te zien, veel overwinterende eenden, ganzen, zwanen, een enkele ruigpootbuizerd, wulpen, maar ook kans op een goudhaantje, kleine bonte specht, klapekster en met een beetje geluk de zeearend.

Donderdag 14 november 20.00 uur, Infoschuur 't Gooi : Reünie buitenland excursie 2013 (Donau-Delta) en aankondiging bestemming buitenland excursie 2014.

Voor iedereen die belangstelling heeft voor vogelexcursies naar het buitenland, organiseert de Commissie Buitenland deze avond, waarop de DVD van de reis naar de Donaudelta wordt getoond.

Ook wordt de bestemming van de vogelreis voor 2014 bekend gemaakt. Er zal dan zoveel mogelijk informatie over deze reis worden gegeven, zoals de periode waarin de reis valt, over het gebied, over de wijze van inschrijving, etc. Vanaf 15 november zal al deze informatie ook op de website van de VWG te vinden zijn. Elke vogelaar zou toch één keer in zijn leven aan zo'n buitenlandreis moeten meedoen; het is een unieke ervaring. We hopen daarom vele leden op 14 november te treffen en enthousiast te maken. Voor informatie: Evert Constandse en Bertus van den Brink.

Woensdag 20 november 20.00 uur Infoschuur 't Gooi: Contactavond vogelfotografie.

Identificeren van moeilijkere soorten op basis van foto's van de fotogroep, discussie o.l.v. Fred van Klaveren en Hugo Weenen

Zaterdag 23 november: Pier van Huizen en Gooimeerkust.

Poul Hulzink en Peter Jansen.

Verzamelen op het parkeerterrein bij de Haven van Huizen en de pier om 9.00 uur. Omstreeks 12 uur zijn we weer terug.

Bezoek aan de pier met zicht op de eilandjes in het Gooimeer en een wandeling langs de moerasvegetaties langs het Gooimeer naar het uitkijkpunt de Aalberg zodat we mooi zicht op het Gooimeer verkrijgen. Diverse eenden, zwanen en fuutachtigen zullen te zien zijn. Via het bos op de Naarder Eng gaan we terug.

Donderdag 28 november 20.00 uur: Algemene Ledenvergadering en lezing.

Voor de pauze jaarplannen en begroting en bestuurssamenstelling.

Na de pauze vertelt Jelle Harder over het project 'Rioolwaterzuivering Huizen als natuurparel'. Op zijn initiatief is het terrein op de RWZI in Huizen aangepast om ijsvogels, vleermuizen, oeverzwaluwen en

vele andere dieren, maar ook planten een onderdak te bieden. De bouw van de oeverwaluwand is als instructiefilm vast gelegd en uniek in Nederland.

De financiële steun kwam van 15 sponsors waaronder het Dineke Sluijters Vogelfonds. Vrijwillige medewerking was er van 23 vrijwilligers.

2014

Woensdag 1 januari : Nieuwjaarswandeling Zonnestraal.

Wouter Rohde en Michel Vlaanderen.

Nieuwjaarswandeling door de bossen van Zonnestraal en over de Hoorneboegsche Heide. We vertrekken om 11.00 uur vanaf de parkeerplaats aan het einde van de weg door Zonnestraal (Loosdrechtse Bos) en zijn om 14.00 uur weer terug..

Woensdag 8 januari 20.00 uur: Nieuwjaarsbijeenkomst.

Wij nodigen alle leden van harte uit voor deze nieuwjaarsbijeenkomst, waar u kunt kennismaken met de vele verschillende activiteiten van onze Vogelwerkgroep. Tijdens de avond presenteren de verschillende werkgroepen en commissies zich. Laat u verrassen en enthousiasmeren door de vele activiteiten die de Vogelwerkgroep ontplooit. Bovenal is het een gezellige avond als start voor het nieuwe jaar, waarin we op een ongedwongen manier met elkaar in gesprek kunnen gaan over wat er in het Gooi allemaal te beleven is als het gaat over vogels.

Dit alles met begeleiding van drankjes en hapjes. We verwachten, net als vorig jaar, een boeiende en leuke verenigingsbijeenkomst, waarop goed kan worden bijgepraat. Voor nieuwe leden een goede gelegenheid om de vele kanten van de vereniging te ontdekken.

Zondag 12 januari : Dagexcursie Zeeland. O.l.v. Wouter Rohde en Michel Vlaanderen.

De datum kan worden verschoven als de weersverwachting tegen zit. Vrijdagavond 10 januari staat op de website of de excursie doorgaat.

Donderdag 16 januari 20.00 uur: Lezing natuurontwikkeling in het rivierengebied (onder voorbehoud). Thema natuurontwikkeling. Natuurontwikkeling in het rivierengebied (Blauwe Kamer, Geldersche Poort).

Zaterdag 25 januari: wandeling door de Blauwe Kamer bij Rhenen. Thema natuurontwikkeling., o Poul Hulzink. Vertrek 9.00 vanaf NS.-station Bussum - Zuid. Verwachte terugkomst om 14.00 uur.

Woensdag 5 februari 19.30 uur: Voorjaarsbijeenkomst broedvogelinventarisaties-

Onze broedvogelinventarisaties voeren we uit volgens de standaard SOVON BMP-methode. In de praktijk past elke teller dit op zijn eigen manier toe, dus hoe standaard is deze methode eigenlijk? Op deze avond proberen we iedereen weer zo veel mogelijk op één lijn te brengen, met alle mogelijkheden van vragen en discussie. Bij de soortbespreking zullen we ook ingaan hoe we de verschillende roepjes kunnen herkennen en interpreteren. Iedereen is welkom, ook wie alleen maar eens wil kennismaken.

Zondag 9 februari: Op zoek naar ganzen. Autodagexcursie met Wouter Rohde en Michel Vlaanderen. We gaan proberen zoveel mogelijk soorten ganzen te zien deze dag. De bestemmingen en de route zijn afhankelijk van doorgegeven waarnemingen. (zie t.z.t. de website voor route en vertrek).

Donderdag 20 februari 20.00 uur: Lezing steltlopers (onder voorbehoud)

Zondag 23 februari: Arkemheen en Nijkerkernauw met Antje van Slooten.

Vertrek om 8.30 uur vanaf NS-station Bussum- Zuid (bij het stationsgebouw) en om 9.00 uur vanaf de 'carpool' bij de afslag Baarn Noord/Eembrugge (afslag 11) aan de A1. Het Nijkerkernauw is in de winter een verzamelplaats voor allerlei soorten eenden. In de polder hopen we de kleine zwaan te vinden.

Zondag 2 maart: Verrassingsexcursie, o.l.v. Wouter Rohde en Michel Vlaanderen. Vertrek 8.30 uur

vanaf NS-station Bussum - Zuid, verwachte terugkomst om 16.00 uur. Verrassingsexcursie met de auto op zoek naar bijzondere waarnemingen.

Woensdag 5 maart: Contactavond vogelgeluiden. Thema vogelzang.

Zaterdag 16 maart: Ochtend wandelexcursie heidegebied De Stulp in Lage Vuursche . Thema vogelzang, met Arnold Top en Piet Spoorenberg. Vertrek om 7.00 uur vanaf dagrecreatieterrein Drakensteyn te Lage Vuursche (komend vanaf Hilversum net voor het dorp Lage Vuursche naar links; staat met borden aangegeven). We gaan voor de voorjaarszang van de diverse bos- en heidevogels waar De Stulp en omgeving rijk aan zijn, zoals raaf, boomleeuwerik, groene en zwarte specht en misschien zien we ook de klapekster nog. Daarnaast is het natuurlijk een heerlijke wandeling. We verwachten om ca. 11.00 uur terug te zijn.

Donderdag 20 maart 20.00 uur: Algemene Leden Vergadering, daarna lezing.

Zaterdag 29 maart: Openbare fietsexcursie Eempolders, o.l.v. Joke van Velsen en Adri Vermeule. Vertrek 7.30 uur vanaf de parkeerplaats voor de Theetuin In Eemnes.

Noteer de data vast in je agenda.

Vrijdag, zaterdag, zondag 9 t/m 11 mei: Voorjaarsweekend Drenthe

We gaan naar een nieuwe locatie op de grens van Drenthe en Groningen en gaan nieuwe vogelrijke gebieden bekijken. Er zal gebruik gemaakt worden van een iets luxere locatie. De verzorging ligt in handen van de beheerder waardoor we meer tijd hebben om buiten te zijn en vogels te kijken.

Subgroep excursies/weekenden bestaat uit: Huub, Peter, Han, Joke, Lida, Poul en Margeet.

Nadere info volgt t.z.t. ook op de website.

Voorwaarden deelname excursies

Excursies

De in het programma aangekondigde excursies zijn, tenzij uitdrukkelijk anders vermeld, bedoeld voor leden en huisgenootleden van de Vogelwerkgroep. Aanmelding vooraf is niet nodig, tenzij dit expliciet is aangegeven. Het meenemen van introducees ter kennismaking met de activiteiten van de Vogelwerkgroep is alleen toegestaan nadat de coördinator van de Subgroep excursies hiervoor toestemming heeft gegeven. U wordt dringend verzocht geen kleine kinderen en geen honden mee te nemen.

Een excursie binnen ons werkgebied vertrekt vanaf de plaats c.q. het natuurgebied waar deze wordt gehouden. De juiste plaats staat in het programma vermeld.

Bij excursies buiten ons werkgebied wordt vertrokken vanaf NS-station Bussum - Zuid (aan de zijde van het Bastion Hotel) tenzij anders vermeld. Er wordt gestreefd naar het gebruik van zo min mogelijk auto's. Leden die niet over een auto beschikken kunnen vanaf dit verzamelpunt meerijden. Het is gebruikelijk dat de autokosten met de eigenaar/berijder worden verrekend. Van deelnemers aan de excursie wordt verwacht dat zij vóór de aangegeven tijd aanwezig te zijn, zodat op tijd vertrokken kan worden.

In principe gaan excursies altijd door. In sporadische gevallen (bijvoorbeeld als gevolg van extreme weersomstandigheden) vervalt een excursie of wordt deze doorgeschoven naar een andere datum. Wijzigingen op korte termijn worden (tot een dag voor de excursie) in het programma op onze website www.vwggooi.nl vermeld. Het programma op de website is leidend ten opzichte het programma in De Korhaan.

Weekends en excursies waarvoor betaald moet worden.

Indien betaald moet worden voor een excursie of voor een excursieweekend dienen de deelnamekosten altijd volledig te worden betaald. Bij de aankondiging wordt een datum genoemd waarvoor betaling dient te hebben plaatsgevonden. Deze deadline voor betaling is ongeveer tussen 6 en 8 weken voor het betreffende weekend of excursie. De volgende annuleringsregeling is van toepassing. Bij afmelding tot 4 weken voor het begin van een weekend of excursie waarvoor betaald moet worden, wordt 75% terugbetaald, bij 3 weken 50% en bij 2 weken 25% en bij 1 week 0%.